

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

Titulus XXII. Mors.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79369)

TITULUS XXII. MORS.

§. I.

Symbola, & Allegoria.

Num. 1.

Est Vesper. Occidens.

Inclinata jam die. Gen. 24. 63. Cum mors appropinquat, egrediendum est in agrum poenitentiae, unde caelestia contemplerur. Hugo Card. hic.

Cum autem sol occidisset. Luc. 4. 40. Bene in occasu solis se agros deprehendunt, & accurrunt ad Jesum. Occasus hic, vitae quoque occasum signat; quò instante quisque sua vulnera clarè intelligit, radiis vicinae mortis illustratus. Tunc fatemur, languores esse, quae videbantur dignitates esse, & opes: ad occasum enim vitae dignitas occidit, & mammona. Oliva l. 13. Strom. hic.

Venient ab Oriente, & Occidente. Luc. 13. 29. Per orientem designatur ortus natiuitatis; per occidentem occasus mortis. Itaque spiritaliter ab oriente veniunt; qui consideratione suae originis convertuntur, pensantes illud Job. 14. 1. *Homo natus de muliere.* Ab Occidente veniunt; qui mortis memoriâ, Iudicii metu, Inferni formidine, convertuntur; pensantes illud Hebr. 10. 31. *horrendum est incidere in manus Dei irruentis.* Dion. Carth. hic.

Mane nobiscum Domine, quoniam advesperascit. Luc. 24. 29. Quando finis vitae nostrae appropinquat; tunc advesperascit. Sicut manè principium, meridies medium; ita vespere finis vitae. S. Bonavent. f. 3. f. 3. Pasch. Quamto magis inflat vespere huius vitae, deberemus cogere Dominum orationibus, jejuniis, elemosynis; ut maneret nobiscum. Hugo Card. in c. 19. Gen.

Sol. Lem: *Recedo, non decedo.* Seneca ep. 36. mors, quam pertimescimus, ac recusamus; intermittit vitam, non eripit. Veniet iterum qui nos in lucem reponat, dies. Picinelli.

Num. 2.

Mors similis flumini.

Quasi aquae dilabimur in terram, quae non revertuntur. 2. Reg. 14. 14. Comparat vitam nostram aquae, non fluminis pertransientis, sed pluviae delabenti in terram, ibique absorptae, & evanescenti. Cornelius hic.

Qui sublatis sunt ante tempus suum; & fluvius subvertit fundamentum eorum. Job. 22. 16.

In diluvio aquarum multarum. Pf. 31. 6. Haec sunt populus: nam sicut aqua aquae succedit, ita populus populo. S. Bonavent. hic.

Pro morte defluente deprecatus sum. Eccl. 51. 13. Mors dicitur defluere metonymicè: quia omnes, & omnia, facit defluere, & dilabi, sanctitatem, vigorem, vitam, sensus, opes, amicos, omniaque Mundi bona. Cornelius hic.

Polyanth. Sacr. Tom. II.

Omnia flumina intrant in mare. Eccl. 1. 7. Sicut mare est hospitium omnium fluviorum; sic mors est repositio finalis omnium mortalium. Idiot. l. 5. contempl. c. 13. *Et mare non redundat.* ib. id est, non satiatur mors, quousque omnes mortui fuerint. Hugo Card. hic.

Patres nostri praeterierunt; nos abibimus; posteri sequentur. Velut ex alto undarum jactus; aliis, atque aliis supervenientibus, in litoris extrema franguntur: ita in terminum mortis succiduae alliduntur aetates. S. Eucherius ep. paræn. ad Valerianum cognatum suum.

Fluvii in mare currentes. Lem. *Properamus ad unum.* Lipsius Cant. 3. ad Belgas ep. 3. omnes in eadem via currimus, & ad eundem finem. Picinelli.

Num. 3.

Mors est somnus.

In pace in idipsum dormiam. Pf. 4. 9. Somnum hic mortem appellavit. B. Theodoretus hic.

Vade popule meus; intra in cubicula tua. II. 26. 20. q. d. ite Martyres, ô iusti, ad sepulchra; modicum ibi dormite, donec puniam impios. Cornelius hic hierogl.

Dicitur mors somnus propter spem resurrectionis. S. Thom. Aqu. in ep. 1. Cor. Lect. 2.

Num. 4.

Alia Symbola.

Ex Veteri.

Complevitque Deus die septimo opus suum. Gen. 2. 2. Septima dies est absolutio a corpore; de qua Salvator Luc. 23. 43. *hodie mecum eris in paradiso;* quae dies non habet vespere. S. Bonavent. f. 3. hexam.

Restituitque alterum in locum suum &c. Gen. 40. 21. Malum signum, quando incarcerationis timet exire. Ex eodem carcere tres exierunt: Unus ad mortem, pistor Pharaonis; alius ad honores, pincerna regis; tertius ad regnandum Joseph. Alii è carcere vitae exeunt, ut suspendantur in patibulo inferni; alii, ut glorificentur in caelis. Drex. f. 2. D. 2. Quadr.

Proiecit, & versa est in colubrum. Ex. 4. 3. Serpens mortem significat: per serpentem enim homini mors perlata est. V. Beda hic.

Ad ultimum salissimum clauduntur mari. Num. 34. 12. Post egressum Israel ab Aegypto Deus complura loca designans Moyse, tandem *ad ultimum* inquit, *salissimum &c.* Dum vivimus, in alium orbem peregrinamur. Tandem, post continuum hoc iter, & mare mortis salissimum pervenitur. Hi termini sunt omnis voluptatis, & laborum: non plus ultra. Drexelius Tribunal Chr. l. 1. c. 4. §. 1.

Consumuntur velut à tinea. Job. 4. 19. Sicut enim tinea vestimentum corrodit, quae

Q

ex

ex vestimento nascitur; ita mors naturalis ex-
causis interioribus corporis exoritur. S. Thom.
Aqu. hic. Lect. 3.

Putredini dixi, pater meus es. &c. Job.
17. 14. Per putredinem, & vermes, juxta S.
Gregor. l. 13. mor. c. 20. intelligit Job ipsam
mortem. q. d. mors ista me genuit: quia vita
humana magis refert mortem, quam vitam:
filii enim dicuntur imago patris; quia ore, mo-
ribus, & ingenio, parentes referunt. Pinna
Ethol. 118.

*Tollet cum ventus urens, & auferet; &
velut turbo rapiet eum de loco suo.* Job 27.
21. Ventus est mors; quem cum uredine, &
dolore, omnes involvit. Sim. Cass. l. 4. c. 9.

Salva me ex ore leonis. Pf. 21. 22. Utique
mortis. Tertullianus l. adv. Judæos.

Ipsi calcaneum meum observabant. Pf. 55.
7. Calcaneum, quæ est ultima pars corporis,
signat mortem, observabant. S. Vinc. Ferr. l. 1.
de S. Petro ad vint.

*Flores apparuerunt in terra nostra; tem-
pus putationis (sectionis) advenit.* Cant.
2. 12. q. d. mox ut flores apparent, & ini-
tia vitæ florescunt; jam ferè adest tempus se-
candi per mortem: ideo surge, propera, &
veni, ad studiosè operandum. de Ponte hic
Mors iustis est velut putatio arboris; peccato-
ribus verò sicut sectio, vel eradicatio: sicut
enim arbor fructuosa putatur, ut novos fru-
ctus ferat; sic iustus Christo unitus tanquam
palmes putatur in morte; ut novos, & dul-
cissimos, fructus ferat divinæ visionis, gau-
dii, & amoris. Id. ib.

*Quæ est ista, quæ ascendit per desertum
sicut virgula sumi.* Cant. 3. 6. Sunt, qui cum
S. Ambrosio ep. 62. hunc locum ascensionis ani-
mæ per mortem ad Deum aptent. Sicut aro-
mata igne dividuntur, & partibus terrestribus
in cinerem redactis, fumus ascendit: sic à mor-
te corpus in sepulchro consumitur, spiritus
ad Deum Ecclæ 12. 7. redit. At sicut fumus
secum fert odores materiæ, unde eductus est;
ita spiritus odores operum, quæ fecit in terra:
spiritus iniquorum odores pessimos. Spiritus
Sanctorum sicut fumus aromatum. *Opera se-
quantur illos.* Apoc. 14. 13. de Ponte hic Exh.
20. §. 1.

*Unus introitus est omnibus ad vitam, &
similis exitus.* Sap. 7. 6. S. Hieron. ep. 6. ad
amicum egrotum tom. 8. o angustum, & sa-
tis anxium, tempus vitæ mortalis; ubi cum
initio nominatur & finis: initium nostrum
cum fine suscipimus.

*Sicut solum fructificant in arbore viri-
di.* Eccl. 14. 18. *alia generantur &c.* v. 19.
Brevi tempore victuri homines ad instar fron-
dium enascuntur, & pereunt; & aliis de-
cedentibus, succedunt alii; quos alii superven-
turi movebunt loco, & ad terram prouent.
Ecclæ 1. 4. *generatio præterit, & generatio
advenit.* Octavianus hic.

Et quasi Cypressus in monte Sion. Eccl.
24. 17. Cypressus succisa non recrefcit: ideo prif-
cis erat Symbolum mortis, & funeris; inde-
que vocatur feralis. Ita sapientia docet homi-

nem memorem esse mortis; ac post mortem
non esse reditum ad vitam; sed transitum
æternitatem. Quare illud singulis assidue in-
clamat: Eccl. 7. 40. *memorare novissimam
tua, & in æternum non peccabis.* Corne-
lius hic.

Ab Aquilone pandetur malum. Jer. 1. 14.
Symbolicè. Aquilo est frigidus, asper, & lava
Mundi regio. Est symbolum mortis, mortem-
que plantis affert: Auster vitæ. Cornelius hic.

Ecce uncinus pomorum. Amos 8. 1. Po-
ma sunt homines, quos uncinus, id est mors,
capit; nunc hunc, nunc illum; donec omnes
colligat. Cornelius in hieroglyphicis Prophet.
hic. Uncinus est mors; quæ ramos, & poma, id
est, hominis dotes, virtutes, & vitia, quam-
vis recondita, attrahit; ut Deo carpantur, &
suis locis singula collocentur. Ribera. Fernan-
dus visione 28. mors variis uncinis, id est, va-
riis morborum, & casuum, generibus attra-
hit ramos, in quibus plura sunt poma: id est,
familias, in quibus plura sunt capita, eaque
robusta, & valentia; quæ à morte videntur
remotissima. Apud Cornel. in Amos hic.

Ex Novo.

*Jam enim securis ad radicem arborum
posita est.* Luc. 3. 9. Ecclæ 11. 3. *Si ceciderit
lignum ad austrum, aut ad aquilonem &c.*
id est: dum homo moriendo defecerit, atque
transierit ad regnum cælorum, quod per au-
strum: vel ad infernum, qui aquilonis nomi-
ne designatur: in alterutro horum locorum
æternaliter permanebit. Hinc Bernardus ait:
si vis scire, quò casura sit arbor; ramos ascen-
de: & quò ponderosior ramorum est copia,
illuc casuram non dubites. Rami arboris sunt
desideria hominis: in quo si carnalia desideria
præponderent, ad inferos cadet; si spiritualia,
ad cælos evolabit. Dionys. Carthus. hic.

Cecidit, cecidit, cecidit. Luc. 8. 5. In Sa-
era Scriptura homo in morte dicitur cadere:
quia, qui moritur, cadit de honore, & amicis;
quantumcunque sit magnus. Item cadit de pul-
chritudine in turpitudinem; de magnis divitiis
in paupertatem; de amore in odium: quia sta-
tim projicitur de domo &c. de vita in mortem.
S. Vincentius Ferrer. 2. D. Sexag.

*Videte regiones, quia albæ sunt jam ad
messum.* Joan. 4. 35. Cavillantur quidam le-
pide senes; videri regiones, quod albæ sint ad
messum: propter canos scilicet, & messum mor-
tis. Theophylactus hic.

Venit nox &c. Joan. 9. 4. Præsens vita di-
citur dies, & mors dicitur nox: quia dies dati
sunt ad operationem, & noctes ad quietem.
Hugo Card. hic.

Mitte falcem &c. Apoc. 14. 18. In campo
aliquæ frumenti spicæ sunt aliis altiores: at dum
messor eas demetit, omnes in terra sunt æqua-
les; adeo ut, quæ major, & minor, fuerit,
cognosci nequeat. In morte omnes æquales.
Stella de contemptu Mundi p. 1. c. 23.

Ex

Ex Patribus, & aliis.

Sicut vita est, & vivus panis, qui de cœlo descendit, & vitam dedit huic Mundo: sic & inimica ejus mors, panis est mortuus. Origenes tr. 3. in c. 17. Matth.

In parte meridionali, & septentrionali, figura vitæ, & mortis, continetur: quia vita in calore est, mors in frigore. Lactantius lib. institut. qui est de orig. erroris.

Tantâ facilitate carnem exuamus; quantâ vestimentum. Hoc autem fiet; nisi pecuniis alligati fuerimus; nisi domibus, & nisi affectionibus; nisi sumus ab omnibus suspensi. S. Chrysost. hom. 67. ad pop. Ant.

Illud mihi exploratissimum est, te nunc animo ita comparatam esse; ut nē corpore quidem indutam te esse existimes; ac si rumpas id postulet, promptius illud exutura sis, quam alii vestes, quibus oblecti sunt. S. Chrysost. ep. 19. Olympiadi Diaconissa.

Mitte Lazarum, dives ait. Quem millies præteristi, quem nē videre quidem voluisti; hunc tibi nunc ad salutem mitti postulas. Ubi verò nunc pocillatores tui? ubi parasitæ? ubi superbia? ubi aurum? folia erant: ea corripuit hyems; & exsiccata sunt omnia. Somnium erant: ut autem dies illuxit, abcessit somnium. Umbra erant; veritas venit, & umbra præterit. S. Chrysost. tom. 6. tr. in terræ motum.

Mors à mortu primi hominis, quò ille pomi esu mortem meruit. S. Isidorus l. 11. c. 2. Originum.

Mors à mordendo. nomen accepit: aut quia nimis mordet; aut quia morsum solum facit in parte: non enim in toto composito mors potest habere dominium. Sim. Cass. l. 3. in Luc. 1. v. 74.

Mors nihil est aliud, quam carceris finis, & laboris consummatio, oneris gravissimi depositio, de equo furioso descensio, & de domo ruinosa liberatio. Idiot. l. 5. c. 8.

Hyems est status culpæ: ver est status poenitentia. Cant. 2. 11. *hyems transit*: æstas status perfectæ justitiæ: autumnus status mortis: tuæ enim homo colligit, quæ seminauit. Hugo Card. in c. 35. Gen.

Sicut maris fluctus, licet furibundi, rupibus illisi, ibi sistunt, & eorum inflatio disparat: ita reges, & principes; cum omnia absorbere videantur; ad lapidem tamen sepulchri impingentes deficiunt. Diez. Mors.

In ludo latrunculorum multi sunt, & diversi, calculi, reges, reginæ, equites, pedites &c. Dum ludus ille suo compositus est ordine, alii alios valore excedunt: ludò autem peractò calculi omnes invicem permiscuntur sine discrimine; cunctique, nemine demptò, in sacculum intromittuntur. Ita pauperibus cum divitibus in hac vita sæpe contingit; ut alii aliis dignitate, famâ, nobilitate, excellent: alii reges, alii sint servi? alii pauperes, alii divites. Verum finitâ vitâ omnes pariter in pulverem convertuntur &c. Diez. Purgatorium.

In Boreali Oceano juxta Moscoviam piscis est, cui nomen Mors. Hæc bellua maximè dentata est. Non procul nobis hæc bellua quærent. *Polyanth. Sacr. Tom. II.*

da est; mors sua cuique domi est. Drexelius. vol. select. virt. p. 2. §. 18.

Luna. Lem. *Incipit ab occasu*. Justus Lipsius Physiologia l. 3. dissertat. 11. quem tanquam extremum formidas, æterni natalis est. Picinelli.

Stellæ. Lem. *Vergimus ad occasum*. Idiot. l. 5. contempl. c. 1. sicut omnes stellæ, quæ ab oriente veniunt; quamvis sint magnæ claritatis, & virtutis; tendunt tamen ad occasum: sic etiam homines universi, qui ab oriente, id est, per nativitatem, intrant in Mundum; quamvis illi aliquantum rutilent, & clarescant; necesse tamen est, quòd tandem ad occasum mortis veniant, occidantque. Picinelli.

§. II.

*Mors certa, & inevitabilis.**Ex Veteri.*

ET mortuus est. Gen. 5. 5. Cogitemus, de me quoque id dicitur; ait enim Ecclesiasticus 14. 12. *testamentum hujus Mundi, morte morietur*. Hoc erit meum, hoc omnium epigraphiam. Cornelius hic.

Appropinquerunt dies David, ut moreretur. 3. Reg. 2. 1. & infra v. 10. *dormivit igitur David cum Patribus suis*. Scriptura, quæ Davidem diu ante ipsius obitum vocare regem solebat; demum cum in eo esset, ut reginæ morti commune tributum penderet, non amplius regem vocat. Rabbi Salomon ait: cum sæpe David decoretur regis titulò in Scripturis; at cum de morte agitur, sola nominis, prætermisâ dignitate, fit mentio. Ingenem mortis potestatem illa regis dignitatis dissimulatio indicat: nam & opulentissimi, & victoriosissimi, & potentissimi reges; licet Davides ii sint, qui gigantes straverint; leones, & ursos, dilaceraverint; invalidi pigmæi sunt, & ignavi nani; si cum morte componantur. Didacus Niss. f. 5. D. 4. Quadr.

Ego ingrediar viam universæ terræ. 3. Reg. 2. 2. Id est, univerforum habitantium in terra. Hæc est via regia, via communis; per quam necesse est omnes ire; & reges, & servos; & bonos, & malos. Hugo Card. hic.

Nec habet potestatem in die mortis. Eccl. 8. 8. Hebr. *non est potestas in diem mortis*. q. d. non est princeps, vel magistratus; qui imperet mortis. Vel: non est potens, id est, rex, vel princeps, qui te liberare queat à morte. Cornelius hic.

Nec finitur quiescere ingruente bellò. ib. Hebr. & Græc. *nec est missio, vel dimissio, in pralio*. Quod Cajetanus sic explicat: in acie, dum confligitur, nemo potest alium sui locò submittere, ut ipse immunis evadat: sic nec in hora mortis hero licet servum, aut filium, sibi substituere; sed ipse mortis agonem subire compellitur. Arabicus vertit: *neque invenies epistolam in die belli*. q. d. nemo accipiet dimissorias literas, quæ eum immunem à morte faciant; ut mors, iis visis, liberum à se dimittat. Cornelius hic.

Testamentum hujus Mundi, morte morietur. Eccl. 14. 12. Ingens ad omnem virtutem est hic stimulus; quò olim ascetæ nonnulli sibi occurrentes consalutabant; ut jugem sibi

Q 2

memoriam

memoriam mortis imprimerent. Moriendum est; nescimus quando. Id. hic. Scis, quorum te Mundus fecit heredem? quæ tibi legavit: quas opes, quas dignitates? sanè hac: *morte morietur*. Si cui maximum legatum relinqueretur erat; id quidem meruit Dei Filius; qui antonomastice filius hominis vocatus est; qui humanum genus adeo demeritus fuit; ut illum Pilatus considerans æternis laudibus dignum judicaret. At cum illum Judæis incolumem reddere volebat; communis populi erat clamor: *nos legem habemus, & secundum legem debet mori* Joan. 19. 7. Sic Mundus tibi dicit, cui tota vitæ tam impense serviisti. Baeza l. 5. c. 8. conc. 12.

Aemor esto judicii mei; sic enim erit & tuum. mihi heri, & tibi hodie. Eccl. 38. 23. Mors vocatur judicium. 1. quia consueta, & communis, omnibus; judicium enim Hebræis sæpe idem est, quod mos, & consuetudo. 2. quia, iusto iudicio Dei, Adæ, & posteris ejus, ob inobedientiam, & peccatum, à Deo est inflicta. Gen. 3. 19. 3. quia per mortem transimus ad judicium, & tribunal Christi. Bene dicit: *tibi hodie*: ut intelligat quisque; quemlibet diem præsentem sibi posse esse ultimum; nec sibi promittat certum aliquod tempus vitæ in futurum. Alvarez de Paz tomo 2. l. 4. de cognitione sui p. 2. c. 7. explicans citata verba ait: mortalis es, sicut & ego; igitur morieris: luteum vas es; sicut & ego, homines reliqui; igitur & confringeris. Viatores, ad finem tendis; ergo tandem umbræ mortis occupaberis. Mors est magna domina, quæ cunctis mortalibus dominatur; & ideo expectari vult, & paratos mortales ad iter faciendum esse cupit: ipsa verò nullum expectat; sed, destinato tempore, sine ullâ morâ, ad egrediendum vocat. S. Ephrem ferm. de his, qui in Domino dormierunt: ne nos in hodiernum, vel crastinum, diem impura relaxet cogitatio: quoniam multi, dum multa secum statuerunt, ad crastinum non pervenerunt: at subito rapti sunt, sicut passeruli ab accipitre; & velut agni à lupo; & quasi captivi à latrone: nec loqui prorsus valentes, nec testamentum condere, neque vocem ullam edere. Cornelius hic.

Ex Novo, Patribus & aliis.

Notite solliciti in crastinum esse. Matth. 6. 34. Multi, providentes sibi per hebdomadam in futurum, diem crastinum non viderunt: & per mensem, non impleverunt hebdomadam: & in annum, plurimi ante novilunium decesserunt. Quid enim est, quod in hoc Mundo proprium homines quaerunt? ubi solum mori, sive peccare, factum est proprium hominibus. Sim. Cass. l. 7. c. 7.

Homini cujusdam divitis uberes fructus ager attulit. Luc. 12. 16. Non debet esse aliquid proprium, ubi mors invincibile tenet imperium. Proprium factum est homini mori; non in hoc sæculo aliquid vendicare privatum. Id. l. 6. c. 11.

In omnes homines mors pertransit. Rom. 5. 12. Non dicit pertransibit; sed *pertransit*: quia licet ipso factò nondum occiderit; tamen

adeo est certa; ut occidat, quasi jam occiderit. Mendoza in 1. Reg. 4. Annot. 14. Sect. 1.

Mutuum debitum est inter se nativitati cum mortalitate. Tertullianus l. de Carne Christi.

Cætera nostra, & bona, & mala, incerta sunt; sola mors certa est. Conceptus est puer; fortè nascitur? fortè abortum facit: fortè crescit, fortè non crescit, fortè senescit, fortè non senescit. Respice omnia; ubique est fortè erit, fortè non erit: nunquid potes dicere, fortè moritur, fortè non moritur? S. August. l. 21. de verb. Dom.

Possibilitatem mortis initium vitæ facit. In hac terra, & in genere humano, ille solus mori nondum potest, qui nondum coepit vivere. Incertus ergo dies, tanquam quotidianus, sperandus est. S. August. l. de 10. chord. c. 1.

In vespere vitæ meæ sum; si tamen, quod vivo, vitæ est: oppressus enim morbis, variisque incommoditatibus senectutis obfessus; præcipuum habeo in votis, sæculo vale dicere. Petrus Bles. ep. 151.

§. III.

Mortis incertum tempus, & causa. Cur?

Ex Veteri, & Novo.

Memento Creatoris tui in diebus juventutis tuæ. Eccl. 12. 1. Cur solius meminit *juventutis*? an memoria Creatoris seni deponenda? absit. *In diebus juventutis* inquit: quia mors ita prævolat; ut alias ætates sæpe prævertat: in quas si memoria Creatoris deferatur, prorsus auferetur; quod nec peccatores ignorant. Sap. 2. 6. *Utamur creaturæ tanquam in juventute, celeriter.* q. d. utamur celeriter; ne, si temporis delicias citò præcipiant, à mortē præoccupentur. Il. 22. 13. *comedamus, & bibamus: cras enim morietur.* Dicerent consultius: jejunemus, & ploremus; cras enim morietur. Mendoza in 1. Reg. 4. Annot. 14. Sect. 2.

Flores apparuerunt in terra nostra. Cant. 2. 12. Statim ingemuit: *tempus putationis advenit.* Vix nascimur, morimur: nativitas, & mors, unò tempore conveniunt. Sylveira c. 18. in Joan. q. 8.

Sic & rex hodie est, & cras morietur. Eccl. 10. 12. Casimirus II. Poloniae rex, instructo grandi convivio; Proceribus exhilaratis; regisque res gestas, & felicitatem celebrantibus; ipse nonnulla de immortalitate animæ, & cœlitum beatitudine, prolocutus; hausto mediocri poculo subito concidit, & paucis horis animam exhalavit, teste Martino Cromero l. 6. histor. Ladislaus Hungariae, & Boemiae, rex regiae pompæ nuptias cum Magdalena Caroli Galliae regis filia adornans; auratas quadrigas, ac dynastas, & nobiles septingentos purpurâ, aurò, gestisque, onustos; qui sponsam adducerent, Parisios misit. Ecce autem eò die, quò Parisios legatio illa ingressa est, antequam consideret, de repente Ladislaus Praga mortui interitu à tabellione admonetur; & nuptiæ in nenas versæ, uti narrat Anton. Bonfin l. 2. Hung. Decade 3.

Joannes

Joannes Arragonum Rex, cum Anno D. 1479. febris correptus in deliquium incidisset; mox ad se reversus altantes intuens exclamavit: *ô vanas hominum cogitationes! ô miseros homines! qui ad principatum aspirant! qui divitias, opes, & nimios honores affectant! ô felicem pauperum conditionem, & securam illorum vitam, atque beatam; qui panem comedunt cum sudore vultus sui, qui vivunt labore manuum suarum.* Nam mihi misero quid regnum, quid honores, quid obsequia plurimorum, contulerunt? quid labores scilicet magnos, & multa corporis, & animæ, pericula subivi; nec unquam ætate tam longâ potui mihi dies aliquot videre bonos. *O me miserum, & infelicem! qui tam serò fallacem Mundum cognosco! qui vitam certò vixissem multò meliorem; si non rex, sed agriculator, fuisset.* Conversus autem ad imaginem Crucifixi, defixis in cælum oculis: *ô piensissime Redemptor, inquit, parce mihi indignissimo servo tuo! miserere mei clementissime Jesu! atque inter has voces animam Deo reddidit.* Ita Lucius Marinus l. 8. rer. Hispanie.

Ascendit mors per fenestras. Jer. 9. 11. Cur non per portas? ut opprimat magis incautos. Homines magis in januis, quam fenestris custodiendis, occupantur. Mendoza in 1. Reg. 3. morte nil certius.

Occidit sol in meridie. Jer. 15. 9. Morali-ter occidit sol in meridie juvenibus, qui sperabant annos Nestoris, & in flore ætatis à morte abripiuntur. Cornelius hic.

Ex Novo.

Vigilate. Matth. 25. 13. Opus est vigilare, sive vesperi, id est, in juventute; sive mediâ nocte, id est, in medio vitæ humanæ tenebrosæ; sive galli cantu, quando jam senior est; sive mane, quando jam senectute proveclâ est. Origenes tr. 30. in 24. Matth.

Vigilate ergo &c. Marci 13. 35. Serò Dominus venit, cum aliquem in senectute de hac vita exire præcipit. Mediâ nocte advenit; cum aliquem in juventute inopinatâ morte vocaverit. Galli cantu adventat; cum aliquem in adolescentia obire imperat. Manè supervenit; cum quempiam in pueritia subtraxerit. S. Hieronimus f. de adv. Dom.

Nescitis, quando tempus sit. Marci 13. 33. utiliter abscondit Deus consummationem vitæ; sive omnium in communi, sive uniuscujusque in singulari: ut, dum incertus est finis, semper solliciti simus, ac anxii; expectantes illum, & timentes; nè impræparatis superveniat. Theophylactus hic.

Permitte mihi primum renuntiare his, quæ domi sunt. Luc. 9. 59. Summa vitæ humanæ incertitudo nec minimam morulam admittit, quò tardes ad Deum venire. Quid agis homo? Deum sequi vis; & prius domum abis? unde scis, an revertendi tempus aderit? vis domesticas res disponere: habesne diem crastinum? Ezechias lf. 38. 1. jubetur domum disponere propter instantem mortem; ille autem domum oblitus hoc agit, ut Deum oret. v. 2. Bæza t. 2. l. 6. c. 4. §. 7.

Hac nocte animam tuam repetunt. Luc. 12. 20. Rectè dicitur anima impij evulsa: quia in vitiorum suorum obscuritate est deprehensa; & lucem saluberrimæ considerationis abiecit; per quam mortis suæ horam præcogitare, parareque debuit. Dionys. Carth. hic.

Ex Patribus, & aliis.

Sancti viri, quia brevitate vitæ indefinenter aspiciunt, quotidie morientes vivunt; & tantò se mansuris solidius præparant; quanto & nulla esse transitoria semper ex sine pensant. S. Gregor. l. 7. mor. c. 14.

Quid mutabilitas, nisi mors quædam est? quæ dum rem quamlibet in aliud immutat, quasi occidit, quod fuerat; ut incipiat esse, quod non erat. Id. l. 12. c. 17.

Ad hoc conditor noster latere nos voluit finem nostrum; ut, dum incerti sumus, quando moriemur, semper ad mortem parati inveniamur. Id. l. 12. c. 20.

Si præcivisset homo diem obitus sui, totam vitam suam sine timore in peccatis peregisset; & solum ante duos, vel quandoque tres dies, ante mortem suam dedisset se ad poenitentiam. S. Athanasius lib. Quæst. quæst. 36.

Quotidie diem exitus tui expecta, & ad ingrediendum illud iter te para: quæ enim horâ minimè putas, veniet mandatum horribile. Et vae tunc imparatis! S. Ephrem Consil. de vita spir. ad Monachum Novit. c. 51.

§. IV.

Mortem, non ut remotam, sed proximam, & præsentem, cogita.

Ex Veteri.

In quocunque die comederis, morte morieris. Gen. 2. 17. Non quòd mortuus sit illò die, ut dicit Augustinus super Gen. sed sententiam mortis incurrit, & mori cœpit. Mori, est ire ad mortem. 2. Reg. 14. 14. *omnes morimur, & quasi aqua dilabimur.* S. Vinc. Ferr. serm. de quadruplici morte.

Apparuit ei Dominus sedenti in ostio tabernaculi sui. Gen. 18. 1. Abraham in ostio tabernaculi sedebat; Elias in speluncæ suæ ostio stabat: uterque ad egressum paratus; uterque in Domini adventum semper suspensus. Richard à S. Vict. de Benjam. c. 10.

Cumque concidisset ligna in holocaustum. Gen. 22. 3. Cur ligna fert in montem? an non ibi, vel in vicinia, reperturus? quia fortè in loco immolationis ligna non reperiret. Salubre consilium est, ut quisque Christianus imitetur Abrahamum; suæque omnia componat, ligna jam concisa deportans; & quæcunque supremum illud vitæ tam periculosum tempus requirere potest. Didacus Nils. vit. Abrahæ c. 11.

Nè fortè in itinere quidquam patiatur mali. Gen. 42. 4. Cajet. ex Hebr. *nè fortè occurrat ei mors.* Juniori magis timet: quia juniores præsertim mors insequitur. Senes ad mortem currunt; mors currit ad pueros.

Q3

Ad

Ad sepulchrum Joannes præcurrit Petro; quia erat junior. Alvarez Illustr. 187.

Vestēs semper erunt in circulis; nec unquam extrahentur ab eis. Ex. 25. 15. Petrus Dam. l. 14. ad hoc vestes in circulis semper esse jubentur; ut, cum portari arcem oportunitas exigit, de intromittendis vestibus nulla portandi tarditas generetur. Sic quisque Christianus debet fecisse confessionem, testamentum, & omnia, quæ ad bonam mortem pertinent. Didacus Nifs. vit. Abr. l. 11. c. 5.

Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur super terram. 2. Reg. 14. 14. Non ait moriemur, sed morimur: sicut flumen jugi fluxu currit, & nunquam aquæ jam elapsæ retro redeunt; ita dies nostri incessanter ad mortem fluunt; nec lapsæ ætatis flumen ad nos redit. Stella in Luc. 16. 3.

Gladium suum vibrabit, arcum suum tendent &c. Pl. 7. 13. Mors quasi gladio suo senes; & quasi sagittis juvenes, occidit: quia qui occiditur gladio, de propinquo occiditur; sagittis verò distans. Broymard. Mors.

Tempus nascendi, & tempus moriendi. Eccle. 3. 2. Sapienter Ecclesiastes à nativitate cœpit, & morte; temporariæ hujus vitæ nos admonens. Propterea & Moyses primum suum volumen Genesim inscripsit; Exodum verò secundum nominavit: ut in historia figuratè nobis hanc vitam temporariam describeret. Olympiodorus in Eccle. 3. hic.

Et nos nati continuò deservimus esse. Sap. 5. 13. Quomodo ille tam longam vitam sibi pollicebatur, hi verò tam brevem agnoscunt? Dives erat in vivis, & in tenebrosa nocte peccati. At hi in Inferno positi; & in aternitate aperti oculi eorum: ut inter vitam, & mortem, vix spatium ullum putarent intercessisse. Sylveira in Apoc. 1.

Ex Novo.

Cum natus esset ecce magi. Matth. 2. 1. Ut cognoverunt hominem, ut viderunt natum; mox obtulerunt myrrham (quæ olim mortui ungebantur) ut indicarent, tantumdem esse nasci, ac mori. Didacus Nifs. p. 1. l. 2. c. 6.

Sint lumbi præcincti &c. Luc. 12. 35. Monet, semper debere esse paratos, tanquam servos Dominum expectantes; non quasi de longinquo, sed de proximo jam jam advenientem. Servi, qui noctu lucernas accensas habent, & eas in manibus tenent, jam dominum suum præsentem, ac pullantem, considerant; ut ipso veniente nil restet faciendum, nisi ipsum dominum excipere. Sylveira hic.

Aufert à me villicationem. Luc. 16. 3. Non dixit, auferet, de futuro; sed aufert, de præsentem: quia mortem, tempusque reddendæ rationis, non ut futurum, sed ut præsens, debemus considerare. Sylveira hic.

Mitte falcem tuam, & mete. Apoc. 14. 15. Falx coarctatim herbam, & spicas, metit, florésque novos, & veteres. Oliva l. 10. Strom. §. Domine, filia mea &c.

Ex Patribus, & aliis.

Longa nostra desideria increpat vita brevis: in cassum multa portantur, cum juxta est, quod pergitur. S. Gregor. hom. 32. in Evang.

Sentisne, obsecro, quando infans, quando puer, quando juvenis, quando robustæ ætatis, quando senex, factus sis? Quotidie morimur, quotidie commutatur: & tamen æternos nos esse credimus. Hoc ipsum quod dicto, quod scribitur, quod relego, quod emendo; de vita mea tollitur: quot puncta Notarii, tot meorum damna sunt temporum. S. Hieronym. ep. 3. ad Heliodorum.

Vitæ hujus principium mortis exordium est; nec prius incipit augeri ætas nostra, quam minui. S. Prosper l. 2. de vocat. Gent. c. 21.

Quotidie dies ultimus appropinquat, quotidie ad finem tendimus, ad mortem quotidie properamus. S. Isidorus l. 1. soliloq.

Quid agimus? ex quo primum incipimus vivere; nisi morti appropinquare, & incipere mori? S. Bernardus in Pl. qui habitat f. 17.

Vale; mortemque non pluribus stadiis ab aula, quam à tugurio distare memineris. Hilbertus ep. 3. amico.

Festina mors velò, & remigiò, accelerat, quantum potest. S. Thom. Vill. conc. de S. Doctrothea.

Sicut qui è carcere ducitur ad patibulum; et si longiore ducatur viâ, non tamen ideo patibulum metuit minus, quia eò perventurus est tardius. Et licet sit firmis pedibus, vegetis oculis, validò pectore; cibus, potusque bene sapiat: hoc tamen illum extremè angit, jam in via esse. Et nos omnes ducimur ad mortem; in via jam sumus, exiguis intervallis disjungimur. At dicas, sanctissimus sum; sed in via es. At, annum trigessimum nondum excessi: in via jam eras anno vigesimo; imò & primò anno, primæque horæ. Thomas Morus dicebat. Joannes Nider l. 2. form. c. 3.

§. V.

Mortis oblitio &c.

REges Pharaò, & Nabuchodonosor, ambo somniarunt. Pharaò somnii probè recordatus. Gen. 41. 17. &c. At de Nabuchodonosor Dan. 2. 1. *somnium ejus fugit ab eo.* Hinc minus laboravit Joseph in aperiendo, quam Daniel: Daniel enim somnium, & solutionem, divinare debuit. Differentiam dat Lyranus: quia visio Nabuchodonosor erat respectu futurorum de longè, quæ impleta sunt post ejus mortem; visio autem Pharaonis de futuris in proximo, quorum impletio statim debebat incipere. Didacus Nifs. D. 4. Quadr. §. 1.

Electa triginta milla virorum sortium misit nocte, præcepitque eis dicens: ponite insidias post civitatem. Jos. 8. 3. 4. Copiosus adeò exercitus, licet lentè incederet, iter sine ingenti strepitu peragere nequibat. Verùm Hæienses sic immergi jacebant somno, sic exopulati dormiebant; ut nec strepitum audierint, nec mor-

mortem sibi imminentem conspexerint. Naxera hic. Ante oculos etiam mortem obversantem non videmus.

Verbum iniquum constituerunt adversum me: nunquid qui dormit non adjiciet ut resurgat? Pl. 40. 9. Hugo Card. legit: verbum diaboli constituerunt adversum me. Cur id vocatur verbum diaboli? Hugo: verbum diaboli fuit, *nequaquam moriemini*. Et modo per adulescentes, qui sunt organa ejus, dicit, nequaquam adhuc moriemini: bene potestis modo bibere, & comedere; vos estis adhuc juvenes: quando senueritis, tunc facietis poenitentiam. Dominus vero inquit Pl. 94. 8. *hodie si vocem ejus audieritis* &c. Did. Nifs. Pol. ccel. p. 2. l. 3. c. 5.

Non videbit interitum, cum viderit sapientes morientes. Pl. 48. 11. Hæc est cecitas humana; ut, cum quotidie videamus morientes homines, nobis etiam meliores, & juniores; tamen vix adduci possimus, ut serio cogitemus, nos morituros esse. Bellarminus hic.

Abscissus est lapis de monte sine manibus. Dan. 2. 34. *Conterritus est spiritus ejus*. v. 1. *Somnium ejus fugit ab eo*. v. 1. excidium intuens illius oblitus est. Casus illius invaluit horror; & horrorem comitata est horrores oblivio. Cyrillus Jerof. Catech. 16. Daniel illi indicavit visionem imaginis, ipse viderat eam, & nesciebat. Dic, inquit mihi visionem, quam ego vidi, & quæ sit, nescio. Simulacrum in favillam levi lapidis ictu conversum, regnorum celestem finem, gloria, pompæque, celsissimæ fore portendebat excidium; aut ea Nabuchodonosoris est cecitas, ut mortem intueatur, & nesciat. Naxera in Jos. 8. §. 10.

Hi novissimi una horâ fecerunt, & patres illi nobis fecisti Matth. 20. 12. Quarit S. Chrysost. cur tantum mercedis dederit postremis, quantum primis? Si dicas, quod postremi labore parvi temporis æquarunt primos; tantumque unâ horâ præstiterunt, quantum illi totâ die; quæro, qui id factum? Respondet S. Chrysost. primos operarios fuisse ex primorum sæculorum jussu; quorum erat vita diuturnior: postremis autem designatos sanctos, & servos legis gratiæ, quorum vita brevior. Primos operarios, ait Chrysost. quodammodo negligentes faciebat circa justitiam, & refrigerare faciebat animas eorum, expectatio sæculi longioris; & illis in frigidatio erat, cognoscere, Mundi spatia esse longinqua. Hæc ille in Imper. Postremi seipsos incitarunt vitæ brevitate. Vide, quàm tepesciat corda fragilitatis propria neglecta memoria; quàm verò fervorem accendat vitæ brevioris recordatio. Did. Nifs. f. 5. D. 4. Quadr. §. 3.

Anima mea habes multa bona posita in annos plurimos &c. Luc. 12. 19. Remotiora visui apparent minora, quàm in se sint; sicut apparet in sole, lunâ & stellis. Sic etiam mortis pericula parva nobis videntur: quia ea consideramus velut nimis remota. Diez. f. 6. D. 4. Quadr. Immortalem animam, non caducum corpus, alloquitur; quasi sit immortalis, mortis non obnoxius. Verum quid inter pro-

missa longissimæ vitæ audit spatia? *Stulte! hæc nocte &c.* Naxera in Jos. 8. §. 10.

Ea quidem, quorum nulla opinio, ut eveniant; nulla spes, ut contingant; singulis horis, quasi per somnum, conjicimus, & speramus: quod verò omnino, prorsusque futurum est, ac sæpe jam imminet (de morte loquitur) nec cogitare in animum inducimus. Sed mortales, corpore, eoque fragili, cum sumus; tanquam immortales cogitationibus ludimur; ac animæ quidem, quæ sit immortalis, nullâ curâ tangimur. S. Ildorus Pelus. l. 5. ep. 329.

Quid istud, quæso, quid istud est? nihil ita quotidie homines ut mortem, vident; nihil ita, ut mortem, obliviscuntur. S. Eucherius ep. parænet. ad Valerianum cognatum suum.

Quasi non morituros, quasi evasurus mortem; sic de vita disponis. S. Chrysost. f. 118.

§. VI.

Motiva preparationis pro bona morte.

Num. 1.

Christi D. Exemplum.

Scitis, quia post biduum Pascha fiet Matth. 26. 2. Quid Christus egit illò biduo ante eum agni Paschalis? Quod illò biduo non docuerit in templo, aliquis est conjectura: quia quæ docuit tam ipsa die Palmarum, quàm feriâ secundâ, & tertiâ, scribunt S. Matth. a c. 21. usque ad c. 25. & Marc. c. 11. 12. & 13. S. Lucas c. 29. 20. 21. Quid autem docuerit hoc biduo, tacent. Conjectura ergo est, quod tunc non docuerit; sed pro more suo, in monte Oliveti oraverit, & meditatus: docens nos, sibi soli vacare ante mortem. Ille innocens, nos nocentes; ille sciens horam mortis, nos ignari. Sylveira hic q. 2.

Ipse ostendet vobis cænaculum magnum stratum; & ibi parate. Luc. 22. 12. *Et paraverunt Pascha*. Matth. 26. 19. *Tollite lapidem*. Joan. 11. 39. Quod magis morti appropinquabat Dominus, eò majora edebat signa; ne aliquis ejus mortem humanæ infirmitati tribueret. S. August. tr. 49. in Joan. Ut etiam exemplo omnes doceret; quod viciniore sunt morti, eò excellentiora virtutum opera ederent. Sylveira hic q. 23.

Us transeat ex hoc Mundo ad Patrem. Joan. 13. 1. Ad Patrem iturus omnia prius in tempore preparat. Dilce te preparare pro transitu ad Judicem, cujus præcepta violasti. Sylveira hic.

Sciens, quia venit hora ejus. Ib. Christianum non agit, qui mortis venientis conspectu ad ferventiora opera se non erigit. Ecce ipse Filius jam meditatus mortem, amoris erga suos opera excitavit & auxit. Bæzal. 3. c. 7. §. 4.

Inclinatò capite. Joan. 19. 30. mortem vocavit, ut tradunt Patres. Recens natus Dominus, quæ illi à Patre injuncta, non absolvérat negotia: in cruce jam omnia rite peregerat; consummatum est. Docat, rebus omnibus expe-

expeditum mortem non timere; sed audenter invitare. Naxera in Jos. 24. §. 41.

Unus militum lancea latus ejus aperuit. Joan. 19. 34. S. Bernardus l. 5. in vigilia Nat. in parascève passus est, id est, in die preparationis. Merito omnibus dicitur. *Sanctifica illos hodie & sint parati.* Ex. 19. 10. 11. iisdem siquidem maxime prodest Christi passio & mors, qui mortem propriam prævenientes, & prævidentes, ad illam præparantur; ne imparatos interficiat mors. Sylveira hic c. 20.

Num. 2.

Quam malè imparato.

Factum est autem in noctis medio percussit Dominus omne primogenitum in terra Egypti. Ex. 12. 29. Sequitur paulò post v. 30. *Surrexitque Pharaon nocte, & omnes servi ejus, cunctaque Egyptus, & ortus est clamor magnus.* Mors peccatores adeò obsecratos tenebris invenit; ut, quid remedii capiant in illo articulo, penitus ignorent. Egyptus ait sacer textus, proclamasse quidem; sed non obsecrasse Dominum. Ità peccatores &c. Diez conc. 2. D. 4. Pasch.

Cumque venisset dies praelii, non est inventus ensis &c. 1. Reg. 13. 22. Jam antequam praelii armis carebant; sed ipsum defectum in ipso die praelii observabant. Unde videtur hic non solum ostendi armorum penuriam; sed etiam reprehendi Hebræorum incuriam: qui proelium instare sentientes, suorum defectum armorum, aut non videbant, aut non curabant. Quos ij imitantur, qui diem mortis, diem praelii periculosissimi certissime sibi affuturum scientes, nulla sibi comparant arma spiritalia; quæ serò querentur sibi deesse. Sic olim, cum Judam Machabæorum Gorgias bello invaderet, 1. Mach. 4. 6. *Apparuit Judas in campo cum tribus millibus virorum tantum, qui tegumenta, & gladios non habebant.* Mendoza hic.

Illo (Absolone) suspensio inter caelum, & terram, mulus, cui insidebat, pertransiit. 2. Reg. 18. 9. Abulens. hic q. 12. notat: multa acciderunt Absoloni hic, à quibus posse liberari videbatur. Nam potuisset tenere equum, ne introisset subter quercum ramosam; & etiam postquam introivit, & alligati sunt capilli ejus, poterat ipse tenens mulum, solvere illos, & fugere: poterat, abscedente nullo, capillos amputare: vel, si non habebat gladium, poterat, manibus tenens arborem, illos solvere, vel rumpere. Sed nihil horum fecit. Cur non fecit? quia inopinatò in vitæ periculum deductus est; & trepidans non potuit in illa improvisa perturbatione deliberare de remedio. Nunc si Absoloni tam præsens, ut facillè poterat, non occurrit remedium: quomodo, tu, ô cæce, miser peccator! vitam, & conscientiam tuam, tam longis annis, ac multis modis, intricatam, implicatamque, evolves? cum te in illa hora suprema tam justis timoribus undique videbis impugnari? Didacus Nils. f. 5. D. 5. Quadr. §. 2.

Nihil æquè terret, quam inopina moriendi

necessitas. Aspice, quomodo, qui alieno imperio parent, subito justì longum iter agere, solliciti, ac tristes, complicandis raptim sarcinulis inhiant. Vide, quam queruli, & indignantes, abeant; quòd non maturius moniti: dum discedunt, nunc hoc, nunc illud, obliiti murmurant. Nulla via est longior, quam mori: nulla obscurior, incertior, certè irremeabilis. Tantò igitur attentius providendum, nè quid obliviscamur; quia reverti non licet. Drexelius in Prodomo eternit. c. 2. §. 8.

Num. 3.

Bene preparato.

In nidulo meo moriar. Job. 29. 18. S. Hieron. hic: cum Job etiamnum felicissimus ageret, mortis tamen nunquam oblitus, nidum sibi struxerat quotidianà meditatione. Nam sicut aves nidulos sibi ædificant frequentè ramulorum, aut glebularum, congestu; ità Job quotidie prævidit mortem: & sic, velut sedula hirundo, glebas comportavit ad struendum nidulum, in quo defungeretur. Drexelius Tribunal Chr. l. 2. c. 6.

Mortuus est (Job) senex, & plenus dierum. Job. 42. 16. In eo, quòd *senex, & plenus dierum.* Job mortuus est, notandum; quòd quidam moriantur dierum vacui, quidam pleni. Vacuus dierum moritur; qui in vita sua vanitatibus hujus Mundi inserviens, vitæ æternæ merita moriendo secum non detulit. Plenus verò dierum migravit à sæculo; qui operam virtutibus dedit. Bonum siquidem est, bene vivere; sed longè melius, bene mori. Petrus Blef. tr. seu compendio in Job.

N n visurum se mortem &c. Luc. 2. 26. Mors ab iis videtur, à quibus prævidetur: reliquos enim imparatos opprimit. Porro mors potius videri dicitur hic, quam gustari; quòd morientibus lucem quandam invehit; quæ & ipsa videtur, & reliqua ab oculis evanescunt. Si enim mortem nobis proponamus ob oculos, mox coronæ, insulæ, opes, dignitates, nobilitas, & imperia, velut stellæ fulgore solis, hebetantur, & nusquam lucent. Oliva l. 13. Strom. hic. Non dixit illum non esse moriturum, nisi videret Christum Domini; sed quòd non esset visurus mortem. Aliud enim est videre mortem, aliud à morte videri. Ille mortem videt, qui illam in vita considerat; ille videtur à morte, qui sine ejus consideratione ab ea invaditur. Stella hic.

Si sciret paterfamilias, quâ horâ surget &c. Luc. 12. 39. Mors latroni comparatur; qui domum spoliaturus, si dominum invenit vigilantem, eum salutat, & humaniter alloquitur; dormienti verò fauces comprimit, & eadem spoliatur. Sic &c. Stella de cont. van. p. 2. c. 82.

Et nunc alligatus ego spiritu. Act. 20. 22. Prævidebat, quòd in Jerusalem, ad quam ibat, sibi imminerent vincula. Et qualiter ibat? *alligatus spiritu*, in quo ipse se prius ligaverat; sibi catenas, & mortem, injecerat; & idèò omnia spernebat: qui enim spiritu, & imaginatione,

natione, ad mortem se parat, venientem latus excipit. Sylveira hic.

Si basiliscus videt te, antequam tu illum videas, occidet te visu; si autem tu prius videris illum, occides. Sic, si tu mortem videris in hac vita, illam prævidendo; feres de ea victoriam: si illa te viderit prius; antequam illam confideres, dominabitur tui. Stella in Luc. 12. v. 39.

§. VII.

*Alia motiva preparationis ad mortem.**Ex Veteri.*

*E*stote parati in diem tertium-jamque advenerat tertius dies &c. Ex. 19. 15. 16. Tres isti dies vitæ nostræ sunt, principium, medium, & finis. Die ultimò audiuntur tonitrua; conscientia, & demonum accusationes: peccata præterita velut fulmina terrebunt: nubes, & caligo, totum montem, hominem totum involvent: oculi, intellectus, ratio, obtenebrabuntur; aurium, cæterorumque sensuum usus deficiet &c. Drexelius Tribun. Chr. l. 1. c. 4. §. 5.

Tolle Aaron, & filium ejus cum eo-cumque nudaveris patrem veste sua-Aaron colligetur, & morietur ibi. Num. 20. 25. 26. ut mortem exarmet, Aaronem nudari jubet: omnibus eum vult ante mortem expediri, ut mortem imperturbatis oculis spectet. Naxera in Jos. 24. §. 41.

Sanctificamini. Jos. 3. 5. Hebræi legunt: *estote parati.* Et cum nesciamus, quando futura sit hora nostra; semper sanctissimus; nè forte simus ex illis de quibus S. Apost. Judas v. 12. quod sint quasi arbores autumnales, infructuose, bis mortuæ. Sic vocat peccatores pigros, & lentos; qui de salute sua nullam curam habent. Sicut enim arbores, quæ in autumno florere incipiunt, cum cætera jam maturos fructus ferant, serò veniunt, & rarissime maturescunt, propter frigus superveniens; sic sera poenitentia raro vera. Diez f. 5. in Coena Dom.

Prepara foris opus tuum. Prov. 24. 27. Author Catenæ Græcæ sic ex Sept. vertit, & explicat: *para ad exitum opera tua, & excole agrum, & sequere me.* Id est, operare omnia tanquam moriturus. Sive ergo agrum colueris; tanquam mortalis cole illum: sive latus fueris; tanquam mortalis ineundus esto. Cornelius hic.

Dispone domui tuæ. II. 38. 1. Familiaris fuit hæc admonitio, & semel facta per Spiritum Sanctum ad Ezechiam. Generalis est, & quotidiana, ad quamlibet fidelem animam. Petrus Blef. f. 16. in hebdom. poenola.

Ex Novo.

Vigilate, quia nescitis &c. Matth. 24. 42. S. August. ep. 80. in quo quemque statu suus invenerit novissimus dies, in hoc eum comprehendit Mundi novissimus dies: quoniam

Polyant h. Sac. Tom. II.

qualis in die isto quisque moritur, talis in die illo judicabitur. Ac per hoc vigilare debet omnis Christianus, nè imparatum eum inveniat adventus Domini. Imparatum autem inveniet ille dies, quem imparatum inveniet ille dies, quem imparatum invenerit suæ vitæ hujus ultimus dies.

Ad sepeliendum me fecit. Matth. 26. 12. hoc est, nunc fecit, quod faceret mihi in sepulchro, si posset. Marci 14. 8. *prævenit ungere corpus meum in sepulturam.* Dionys. Carth. hic.

Sint lumbi vestri præcincti. Luc. 12. 35. hoc est; omnibus modis parati estote ad opera Domini vestri. Theophylactus hic.

Beati servi illi, quos invenerit vigilantes. Luc. 12. 37. Bene vivere in Scriptura dicitur vigilare; peccare, dormire. 1. Cor. 15. 34. *Vigilate just! & nolite peccare.* Qui vigiliam protendunt in mortis horam, similes longius navigaturis; qui nihil secum sumunt; sed à porta discedentes recordantur necessariorum rerum, cum jam non licet redire. Cum ergo incertus sis, quâ horâ navis tua à littore debeat discedere; para in tempore necessaria, Stella hic.

Ex Patribus, & aliis.

Non subitanæ morte moriuntur, qui sese semper cogitaverunt morituros. S. Anselmus in Elucidario.

Ars bellandi, si non præluditur, cum necessaria fuerit, non habetur. Discat ergo miles in otio, quò proficere possit in bello. Cassiodorus l. 1. ep. 40.

Hæc est maxima sapientia, & maximum donum; scilicet sapientia moriendi, quæ non datur non bene viventibus. Hugo Card. in Ps. 71.

§. VIII.

Præces bonæ dispositionis remotæ.

*P*racipe domui tuæ; morieris enim tu, & non vires. 4. Reg. 20. 1. Si Sancti cor principis, denuntiatione solum mortis, colliquescit in lacrymas; qui manabunt è fonte fletus, cui mors non nuptias parat, sed securim? Vide autem, quomodo à nobis dissentiat Ezechias: nam ille factus de morte certior, suæque domui consulere iussus; neglectâ domo, nec curatò ulcere; non tabelliones accersit, & scribas; non acciri medicos imperat: sed expiando animo totus incumbit, orat, & lacrymatur. Nos verò iussi, abductâ tantisper à domo corporeque mente, curare pestes animi, cœlique rationes subducere; condimus testamenta, signamus codicillos, antidota ligurimus, salutationibus vitæ supremum halitum impendimus. Ideoque rex revaluit; nos verò tabescimus & perimus. Oliva f. 6. D. 4. Quadr.

Surrexi, ut aperiam Dilecto meo: manus meæ stillaverunt myrrham. Cant. 5. 5. Surgit sponsa, ut aperiat, quando Dominus in obitu instantia advenit. Ad illum obitum præ-

R

para-

paratur; dum manus operum myrrhâ mortis inungit. S. Gregor. Niss. hom. 11. myrrham mortis esse symbolum, nemo est, qui ambigat. Pulchrè ergo ait sponsa, quia manus ipsius myrrham, id est, mortem stillant, cum aperuit ostium Deo. Escobar t. 3. Coll. Chr. l. 3. f. 1. obl. 5.

Populus meus pendebit adreditum meum. Ol. 11. 7. Pendebit tanquam inter cœlum, & terram; id est, veluti mortuus expectabit sponsum, quando revertatur à nuptiis. Id. ib.

Bona mors, si peccato moriaris, & justitiæ vivas. Hæc mors, necesse est, ut præcurrat; ut sequatur illa securus. In hac vita, quamdiu durat, compara tibi illam, quæ semper durat. S. Bernardus ep. 105.

§. IX.

Mortem facilem faciunt ærumnæ.

*P*etivit anima sua, ut moreretur. 3. Reg. 19. 4. Unde ei tam optabilis, & facilis mors? ex fuga. S. Chrysologus f. 147. Elias ille, ubi sensit totò se timore aspergi, repetebat, quam fugerat, mortem. Bæza t. 3. l. 4. c. 15. §. 3.

Cum autem persequerentur vos, fugite. Matth. 10. 23. Metus, & fuga mortis, mortem ipsam reddit amabilem. Sapienter Christus, quos pro se mortem subire volebat, prius in fugam movet: noluit enim, ut primâ statim persecutione mortem oppetant; sed, ut fugiant, suadet: nè post fugam jam haberent in morte, quod timeant; sed quod ament. Qui enim in fuga vivit; tot ærumnis, tot mortis timoribus, agitur; ut inde nequeat jam mortem non amare. Id. ib.

Alligatus ego spiritu vado in Jerusalem. Act. 20. 22. Vincula imminencia sibi Jerosolymis prævidebat: & ad illa ibat. Sed qualis? *alligatus spiritu.* Nimirum, quæ vera ventura erant, vincula ipse in spiritu jam antea iniecerat; jam velut victus catenis agebat: ut vincula sperneret, & ipsam mortem. Bæza t. 2. l. 8. c. 3. §. 42.

Per fenestram in sporta dimissus sum per murum; & sic effugi manus ejus. 2. Cor. 11. 33. Non præ timore operam fugæ præbuit; absit: quin potius fugam habuit pro palæstra, & meditatione, adversus mortem. S. Athanasius in Apol.

§. X.

*Qualis vita, mors est ita.**Ex Veteri.*

Abraham mortuus est in senectute bona. Gen. 25. 8. Mortuus est in senectute bona, eò quòd in bonitate propositi sic permansit. Mors igitur vitæ est testimonium. S. Ambros. l. de bono mortis c. 8. Quem conscientia non pungit, mors non terret: quia mortem cupere, vel horrere; non tam hominis est, quam conscientia, asserente Paulò Philipp. 1. 23. *coarctor, desiderium habens dissolvi, & ef-*

se cum Christo: & timente Cainò Gen. 4. 14. *omnis, qui invenerit me, occidet me.* Eadem utriusque natura; sed de morte diversa opinio; quia & actus diversi. S. Ambros. cit. non mors ipsa terribilis est; sed opinio de morte, quam unusquisque pro suo interpretatur affectu; aut pro sua conscientia perhorrescit. Suae igitur unusquisque conscientiaæ vulnus ac-cuset, non mortis acerbiter. Denique justis mors quietis est portus, nocentibus naufragium putatur. Naxera in Jos. 1. 24.

Viri pastores sumus servi tui ab infantia nostra usque in præsens: hæc autem dicetis; ut habitare possitis in terra Gesen. Gen. 46. 34. Abulens hoc dicebat Joseph, nè Rex eos faceret bellatores, & dispungeret; sciendo totâ vitâ hoc officium gessisse: quia illos judicaret inhabiles ad aliquid aliud. Nemo senex facile discit artem, cui non studuit puer. Nimirum præsumit, qui inter brachia Domini tanquam alter quidam Moyses, cupit suaviter obdormire; cum per omnem vitam suam Dominum enormibus sceleribus oppugnârit. Didacus Niss. p. 2. l. 4. c. 8.

Moriatur anima mea morte iustorum. Num. 23. 10. Prudentius dixisset Balaam: vivat anima mea vitâ iustorum; etiam moriatur morte iustorum. Cornelius hic.

Mors servus meus mortuus est. Jos. 1. 2. Mors vitæ fuit index: sicut fuit servus Dei vivens, ita & moriens. Cajetanus hic: mortuus est in statu servitutis meæ. Mortuus est sic: quia, quidquid erat, quidquid operabatur, meum erat. Naxera hic §. 24.

Ecce currus igneus &c. 4. Reg. 2. 11. Cur Elias curru igneo, & igneis equis, vestus? Eccl. 48. 1. *surrexit Elias quasi ignis; & verbum ipsius quasi facula ardebat.* Raptus Eliæ quædam illius politica mors fuit. Et nè hæc dissimilis ante actæ vitæ esset; qui ut ignis vixit, & vita in igne avehi debuit. Didacus Niss. D. Septuag.

Iustum deduxit per vias rectas. Sap. 10. 10. Via recta est, cujus media conformia sunt principio & fini. Vita nostra iter. Principium à fletu. Sap. 7. 3. *Primam vocem omnibus similem emisit plorans de utero matris egressus. Unus introitus est omnibus ad vitam, & similis exitus.* v. 6. *Nudus egressus sum &c.* Job. 1. 21. Natus es plorans, & morieris plorans. Si vis vivere ridens, non incedis via iustorum. Nè adifices superba palatia; cum in nativitate ingressus parva incubula; & post mortem habebis strictum loculum. Stella de cont. &c. p. 1. c. 56.

Ex Novo.

Dico autem vobis, quòd multi ab oriente, & occidente, venient. Matth. 8. 11. Cur meridionales, & septentrionales, ab ea excludere videtur facilitate? S. Paschasius l. 5. in Matth. prima, & ultima, ideo ponuntur: nam & illi soli in regno recumbent; quos nimirum initium rectæ fidei, & consummatio boni operis, probaverit idoneos. Didac. Niss. Pol. cœl. p. 2. l. 4. c. 8.

Do-

Domine, situes, jube me ad te venire super aquas. Matth. 14. 28. Ire cepit, sed mergi quoque. Noli prodigiis inniti: si lapis vixeris, lapis morieris. Oliva l. 5. Strom. §. Si Filius Dei es.

Alii tentantes signum de celo quarebant ab eo. Luc. 11. 16. Inter Fideles multi petunt signa. Sunt in peccatis jacentes totâ vitâ; & hiâ Deo misericordiam, assecuturos in morte sperant. Hi perunt signum à Deo in fine vitæ. Communis est lex; ut, qui malè vixit, malè pereat. Nonne est hoc tentare Deum. Stella hic. Sicut monstrum esset, quoddam lupus habeat caudam ovis; sic monstrum est, quod vita rapacis usurarii habeat bonum finem. Stella in Luc. 23.

Mortuus est autem & dives. Luc. 16. 22. Aqua saporem contrahit terræ, quâ transit: nam si venam salis, aut sulphuris, offendit; salâ, sulphureaque fluit: si terram bonam; dulcis manat. *Omnes morimur, & quasi aque dilabimur.* 2. Reg. 14. 14. Mors saporem vitæ contrahit: si vita bona, mors suavis. Stella hic.

Ut intingat extremum digiti sui in aquam. Luc. 16. 24. Glossa ordinaria: ab extremo digiti se tangi desiderat, qui optat justorum ultima participare. Manus, & digiti, justorum significant opera poenalia, & laboriosa; quibus, dum hic vivunt, insudant; ut æternam quietem, quæ sunt digitorum extrema, assequantur. Vellet quisque à deliciis transire ad voluptates: ab honore ad gloriam, à divitiis ad regnum, de quiete ad quietem, sinè labore. Optat justorum ultima participare; sed labores pro Deo, arumnas pro virtute; opera poenalia pro commissis peccatis, non vult habere communia. Didacus Nis. f. 2. D. 5. Quadr. §. 1.

Beati mortui, qui in Domino moriuntur. Apoc. 14. 13. Nihil in homine moritur, quod in eo antè non vixit. Unde manus mea, pes meus, & alia membra, quæ in me non vivunt, in morte in me mori non possunt. Sic in Domino moritur, quicumque est membrum Domini per fidem, & amorem; & nullus in eo moritur, qui in eo non vivit. S. Bonaventura f. 2. D. 15. Pent.

Ex Patribus, & aliis.

Vivite bene, nè moriamini malè. S. August. f. 24. de verb. Dom.

Mori malè times; & vivere malè non times? Corrige malè vivere, time malè mori. Sed noli timere: non potest malè mori, qui bene vixerit. Id. l. 1. de discipl. Christi c. 12.

Mala mors putanda non est, quam bona vita præcesserit: neque enim facit malam mortem, nisi quod sequitur mortem. Non itaque multam curandum est, qui necessario morituri sunt quid accidat, ut moriantur; sed moriendo quod ire cogantur. Cum igitur Christiani noverint, longè meliorem fuisse religiosi pauperis mortem, inter lingentium canum linguas; quam impii divitis in purpura, & bysso;

Polyanth. Sacr. Tom. II.

horrenda illa mortium genera quid mortuis obfuerunt, qui bene vixerunt? Id. de Civ. l. 1. c. 11.

Utinam omnes tam affectarent justorum primordia, quam optant extrema. Richardus de gemino Paschate.

§. XI.

Dispositio proxima pro morte in morbo gravi.

Num. 1.

In morte major fervor; tibi soli vaca.

Vocavit Jacob filios suos, & ait eis &c. Gen. 49. 1. &c. Licet Jacob semper piè vixerit; sub finem tamen vitæ magna vaticinatus filiis, & nepotibus. Cur? quia se tunc maxime Deo univit, ferventiorum amorem elicit; hinc magis meruit illustrari. Sylveira in Apoc. 3.

Astitit regina in vestitu deaurato in fimbriis aureis. Pl. 44. 10. 14. Reginæ vestitus dicitur deauratus, fimbriæ autem aureæ. S. Paschalius hic: per fimbriam vita hominum significatur extrema; quam non deauratam, ut vestis fuisse monstratur; sed auream esse totam debere, dicitur: quia in fine vitæ tota perfectio amoris quæritur. Sylveira in Apoc. 3. Fimbriæ sunt finitima vestium, per quas hominum vita significatur extrema. Hæc non deaurata, ut supra, sed nunc illi esse aurea profitetur: quia in fine tota perfectio est; ubi charitas, non tantum deaurata, conspicitur; sed jam plenissima, tanquam aurea, reperitur. Cassiodorus hic.

Sciens quia venit hora ejus. Joan. 13. 1. Horam suam mortem dicit: hora mortis verè hominis est: tempus enim vitæ nostræ multis aliis impendimus, amicis, corpori, negotiis, deliciis; ut ferè nobis nihil remaneat. Hora mortis nostra; quia in ea, reliquorum omnium oblii, nos, nostraque, curamus. Olorius in Cœna Dom.

Cum serò esset die illò, una Sabbathorum venit Jesus. Joan. 20. 19. Cur serò, non Sabbathi manè? quia cum mors, & vesper, ætatis, instat; salutis negotia gravius aguntur. Gilbertus f. 44. istud ostium maxime aperit Jesu, quod aliis negotiis omnibus clauditur. Esobar tr. 3. Coll. Chr. l. 6. obs. 2.

Num. 2.

In morte mitte curas terrenorum.

Levavit pallium Elie. 4. Reg. 2. 13. Currum conscendens, Propheta pallium à se abiecit: indicans terrena hæc ad vitæ discessum impedimento esse; ac proinde ex animo ea projici oportere. Incert. Auth.

Populus meus pendebat ad reditum meum. Os. 11. 7. Pendere, est à terra elevari: monet Dominus, à terrenis curis expeditos esse debere ad præparationem mortis. Incert. Auth.

Dum irent emere, venit sponsus. Matth. R 2 25.

25. 10. ò meritò fatua virgo! quæ, inclinâtâ jam vitæ die, instante Domini adventu, pergit ad vendentes; adhuc apud Sæculum negotiatur. Vidi plurimos, & planxi; quos animam agentes urgent negotia facularia. Tunc maximè illis res est cum vendentibus, cum mercatoribus; tunc pecuniarum rationes, tunc aeris alieni compositio, totam hominis cogitationem pervadunt. Baeza l. 5. c. 3. §. 12.

In senili corpore aliquatenus imbecillitas sustineri, & fulciri potest; cum tamen in putri ædificio omnis junctura dilabitur; & dum alia excipitur, alia discinditur; circumspectum est, quomodo exeat. S. Fulgentius ep. 30. ad Gallam filiam Symmachi Consulis. q. d. dum vetusta domus dissolvitur; & modò in uno, modò in altero, latere rimas agit; ut peritò architectò sarciente unam novæ aperiantur, & à fundamentis ruinam minentur. Quis tunc pictores convocat, sculptores, inaurandi peritos, ad ornandas concamerationes? Nemo non perterritus ruinâ imminente, peristromata à parietibus detrahit; è conclavibus suppellectilem defert; contendens egredi è domo ruinosa, minimò rerum suarum, & vitæ, quantum fieri potest, detrimentò. Idem dico senescenti, & mori incipienti: laboretur, ut ex vita educamus omnes divitias, quæ educi possunt. Oliva t. 3. conc. 21. de Pass. Chr. ego sum pastor bonus.

Num. 3.

In morte sit oratio, pia suspiria.

Iesus emissâ voce magnâ expiravit. Marci 15. 37. In hoc, quid faciendum sit nobis in ipso articulo mortis, edocuit bonus Magister. Tunc enim Pater vocandus est; tunc ei filiali amore medullitus adhaerendum est; tunc potissimum ei spiritus commendandus est: quia tunc maximè demones circa nos, tanquam rugientes leones, circumeunt preparati ad escam. Hugo Card. hic.

Mane nobiscum. Luc. 24. 29. dicat nunc aliquis non beatum Jacob, cum in ipsis mortis diebus esset; qui plura cum Deo, quam cum hominibus, alloquia miscebat. S. Ambros. de Jacob. apud Baeza t. 1. l. 5. c. 3. §. 12.

Domine Jesu suscipe spiritum meum. Act. 7. 58. In articulo mortis sanctissimum nomen Jesu dicit; ut nos in eodem moriamur. Sylveira hic.

Num. 4.

Pœnitentia, mortificatio.

Ibimus viam trium dierum in solitudine. Ex. 3. 18. Deus Hebræorum, id est, transeuntium, ab hac vita migrantium, vocavit; scilicet ad gloriam: ut eamus viam trium dierum in solitudine, id est, morte. Tres dies sunt confiteri, communicare: &ungi: quia in his homo se sacrificat Deo. S. Vincent. Ferr. f. 2. de ass. B. V.

S. Laurentius Justinianus cum ageret annum quartum supra septuagesimum, lethali febri afflicto lectum parabant domestici. At ille: non in pluma Dominus meus; sed in durissimo ligno cubavit. Boll. 8. Jan.

B. Mathildis, regina conjux Henrici Aucupis regis Germaniæ, morti proxima iussit cilicium humi poni, & se supra poni; propriis manibus imponens cinerem capiti: non decet, inquit, Christianum, nisi in cilicio, & cinere, mori. Boll. 14. Martii.

§. XII

Quæ homini in morte accidant.

Num. 1.

Tentationes.

Abigebat eas Abram-cumque sol occumberet. Gen. 15. 11. 12. Cur volucres vesperi infestant victimas Abrahæ? Hugo Vict. Miscell. 2. tit. 2. Abraham, cum ad occasum solis sacrificium offerret, instantes aves perculit: quia sacrificium vitæ, quod in ara crucis offerimus, immundi spiritus conantur magis maculare ad occasum solis, seu vitæ. Sylveira in Apoc. 9.

Recessit ab illo usque ad tempus. Luc. 4. 13. mortis scilicet. S. Athanasius or. de Pass. & Cruc. in pudore rejectus, observandum sibi persuadebat tempus mortis.

Fratres sobrii estote &c. 1. Petr. 5. 8. Ecclesia, licet ea Petri verba ad quamvis aliam horam canonicam dici aut cantari præcipere potuisset; ad solum tamen Completorium, quæ est horarum ultima, dici voluit: ut doceret; quod hostis noster, licet semper nos dolose impugnet; nunquam tamen enixius hoc agat, quam in agone. Didac. Niss. Pol. eccl. p. 2. l. 4. c. 5.

Dum in tota vita diabolus hominem prævaricari cupiat; amplius tamen in fine molitur decipere. S. Ildorus l. 3. c. 5. sentent.

Num. 2.

In morte aperiuntur primum oculi.

Tu nosti, quæ fecerit mihi Joab-Abner- & Amasa &c. quos occidit. 3. Reg. 2. 5. Horret animus severitatem præscripti à rege id loci, temporisque, supplicii, Moriturus mortem imperat; & lacrymarum negligens, cruorem sicut Ducis sui? Et cujus Ducis? cui vitam, regnum, referebat. In suo scilicet lumine morientis homicidium spectatum est. Oliva f. 2. D. 3. Quadr.

Cum dormierit, aperiet oculos suos, & nihil inveniet. Job. 27. 19. S. Gregor. l. 18. mor. c. 12. & dormit ergo dives, & oculos aperit: quia, cum carne moritur, ejus anima videre cogitur, quod prævidere contempsit. Tunc profectò in vera cognitione evigilat; tunc nihil esse conspicit, quod tenebat. Tunc se

se vacuum invenit, quæ plenam rebus præ cœteris se omnibus esse latebat.

In tempore vesperi erit lux. Zachar. 14. 7. Cum advesperascet, nox aderit; quæ opes evanescent: sed lux aderit; quæ scelera noscantur. Defungetur sacerdotis munere supremus vitæ agon: is sibi in mentem revocabit, quorum te meminisse piguit non inquinari. Oliva f. 6. D. 4. Paf. Quadr. Si Jacob filiorum, quæ dissimulabat, scelera moriturus severissime arguit. Gen. 49. 4. quàm feedia tibi tua morientis flagitia videbuntur; si aliena crimina ita tristitia apparere Patriarchæ morituro: torqueris prodeuntium in lucem monstrorum insultu. *Ad vesperum demorabitur stertus.* Pl. 29. 6. Crepusculû vitæ occidentis illustrabuntur, quæ sub vitæ meridiem delituere facinorâ. Gen. 15. 12. *cûmque sibi occumberet, sopor irrumpit super Abram, & horror magnus, & tenebrosus invasit eum.* Id. hic.

Pœna oculos aperit, quos culpa claudit. Talpa, omni tempore, quò vivit, oculos non aperit, nisi in morte. S. Bonavent. f. 116.

Num. 3.

In morte omnia evanescent.

Nolite declinare post vana, quæ non proderunt vobis. 1. Reg. 12. 21. S. Gregor. 1. 4. c. 2. in 1. Reg. notandum, quia de furore dicitur, *non proderunt vobis*: quia nimirum nunc prodesse cernuntur. Sed cûm in furore pro iis puniri cœperint, nequaquam profunt. Quidquid enim in hoc sæculo latum, delectabile, sublime, prosperum, cernitur; vanum profectò est: quia difficile habetur & citò amittitur. O quàm tibi erit acerba ultimâ vitæ horâ, rerum omnium fuga, tunc quando jacebis in lecto doloris: tunc, quando eris in extrema necessitate: tunc quando sudabit frons, pallefcet vultus, frangentur oculi, filebit lingua, frigeſcet manus, rigebunt pedes, anhelabit pectus, stupebit animus, formidabit spiritus, affligetur corpus. Tunc, quando maximè indigebis solatio, auxilio, ope, & operâ Mundi. Tunc, in illo articulo temporis, in postremo vitæ momento, quando exhalabis spiritum, fugiet Mundus. Tunc fugiet ab ambitioso honor, à superbo gloria, ab avaro opes, à lascivo voluptas. Utinam non & Angeli fugiant, cœlites, mater misericordiæ Maria, misericordiarum Pater Jesus. Tunc anima exclamabit cum illis Sap. 5. 9. *transierunt omnia illa, tanquam umbra.* Transierunt omnia illa, propter quæ exhausti omnes vires corporis, animi, industria, ingenii: propter quæ tot subivi pericula, tot devoravi tædia, tot pertuli incommoda, tot exantlavi labores. Transierunt omnia illa tanquam umbra; tam citò, cum tanto meo dispendio, in icu oculi, in momento, in puncto.

Num. 4.

Quid morientem soletur.

Obsecro Domine, memento, quæso, quomodo ambulaverim coram te. 4. Reg. 20. 3.

Ezechias, cûm ægrotaret, non mensæ deliciarum plenæ recordabatur; nec eximiae gloriæ, nec regni, aut imperii; sed justitiæ, ac rectæ conscientiæ. S. Chrysost. hom. 54. in Matth. Hæc est consolatio regis morientis; quem cûm non juvarent natalium claritas, copia famulorum, deliciarum; delectavit sola impleti officii recordatio. Oliva conc. 30. de Ven. 5. in Quadr.

Tempus resolutionis mee instat. 2. Tim. 4. 6. Vide Paulum, exultantem, atque dicentem: *bonum certamen certavi.* v. 7. At quid aliud, inquires, Paulus potuit dicere? Hominos certè, gloriam, cæteraque hujusmodi, nec parva, nec pauca. Nihil autem horum omnium: sed labores, pericula, & repositas pro his coronas, in medium attulit. Neque id injuriâ: illa enim cum hac vita finiuntur; hæc verò nobiscum egrediuntur: & illorum quidem rationes exigantur; pro his autem nobis præmia tribuuntur. S. Chrysost. hom. 54. in Matth.

§. XIII.

Post mortem quæ homini eveniant.

Num. 1.

Oblivio hominum.

Infodit ea subter terebinthum. Gen. 35. 4. Revertens Jacob à Laban, in Bethel sacra Deo facturis, jussit suos idola abjicere; quæ ille infodit. S. Bruno apud Godefridum quærit, cur ea sepelire potius, quàm comburere, voluit? & respondet: quia sepulta faciliù abeunt è memoria. Castillo Illat. 203.

Periit memoria eorum cum sonitu. Pl. 9. 7. ad literam, campanarum. Hugo Card. hic.

In imagine pertransit homo. Pl. 38. 7. Id est, perfecte, & ex toto transiit: quia nec ipse videtur, nec de eo etiâ vestigium aliquod in memoria habetur. Id. hic.

Qui videbant me, foras sugerunt à me, oblivioni datus sum tanquam mortuus à corde. Pl. 30. 12. 13. Non dicit, oblivioni datus sum ab ore; quia nec orant pro me: vel ab opere; quia nihil faciunt pro me: sed à corde; quia nec cogitant de me; quod facillimum esset: quomodo ergo facient pro mortuis difficiliora? Brogmard. Mortis memoria.

Num. 2.

Quis eum comitetur; quid secum deferat.

Lazarus amicus noster dormit. Joan. 11. 11. Ergo viro nobilissimo è prima stirpe oriundo, tot pagorum domino, tam diviti, charo tot magnatibus; post alteram diem sepultura, à proluxa illa honorum serie, nihil aliud superest, quàm amici Dei titulus? *Lazarus amicus noster dormit.* Neque honorum illa inanitas mortui funere primum spectata est: nam morbi gravitas ubi spem vitæ labefactavit, agroti sorores scribentes ad Messiam, nullò aliò, quàm amici, nomine eum commendant: *Domine, quem amas, infirmatur.* Attamen verum est in tanta inopia titularum, & nominum illustrium, sufficere cuilibet dominanti in terra; habere, in

R 3

pa-

patrimonium eternitatis, diploma, & honorificum testimonium, quod amicus Dei nuncupatur. Hoc unum deferetis ad tribunal, reddituri administrationis vestrae rationem. S. August. de Civ. l. 10. c. 4. bonum nostrum nullum est aliud; quam illi coherere, cuius unius anima incorporeo, si dici potest, implexu, veris impletur, fecundaturque virtutibus. Ad hoc bonum debemus, & à quibus diligimur, duci; & quos diligimus, ducere. Oliva conc. 30. die Ven. 5. Quadr.

Quare ab impio in morte regna, & opes: *quæ parasti, cuius erunt?* respondebit: heu! non mea amplius erunt, sed aliorum. Quare à iusto; *quæ parasti, cuius erunt?* respondebit: mea erunt in æternum. S. Ambros. in Luc. 12. Remanent in sæculo cuncta, quæ sæculi sunt: sola virtus, comes est defunctorum. Cornelius in Ex. 14.

Quidam rex moribundus dixit: heu! quot præcursores habere solebam ad parandum mihi hospitium! hodie recedo solus ad patriam ignotam; & nullum invenio, qui me velit præcedere, vel comitari. Brogmard. Mors.

Num. 3.

Varia.

Bonum est nos hic esse. Matth. 17. 4. Cum Moyses, & Elias, excessum loquitur; Petrus ait: *bonum est &c.* Quam diversa cogitationes vivorum, & mortuorum. Moyses, & Elias, qui aliud sæculum viderunt, dicunt, moriatur Christus: Petrus autem, *bonum est hic esse.* Defuncti dicunt Sap. 5. 8. *quid nobis profuit superbia?* illi delicias abominantur: dicis tu: *non pratum sit &c.* Sap. 2. 8. Oforius D. 2. Quadr.

S. Hieronymus Comment. in Is. adfert Apologum: porcellus parentis sui mortem acerbò grunnitu flevit. At cum, lectis testamenti tabulis, glandis acervum, & aliquot farinæ modios sibi legatos audisset, obtulit. Rogatus, cur tam subito sletum omnem comprimeret? farina, & glandes, ait, mihi os obstruunt.

Focus extinctus. Lem. *Cinix est, quod ante micabat.* Picinelli.

§. XIV.

Mortis memoria.

Num. 1.

Symbola.

Fecit Dominus Deus Ade, & uxori ejus, tunicas pelliceas &c. Gen. 3. 21. Cur Deus tales iis vestes dederit? causam refert Origenes hom. 6. in Levit. talibus oportebat indui peccatorem; quæ essent mortalitatis, quam primò peccatò acceperat; & fragilitatis ejus; quæ ex carnis corruptione veniebat, indicium.

Ambulavit Enoch cum Deo, & non apparuit: quia tulit eum Deus. Gen. 5. 24. Sed cur à Deo occultatus? Chaldaeus: *quia non mori fecit eum Deus.* Quasi timeret Deus, ne homines metum, & memoriam mor-

tis emitterent, videntes non mori Enochum; & ideo eum occultavit. Baeza t. 2. l. 8. c. 2. §. 2.

Asportate ossa mea vobiscum &c. Gen. 50. 24. Joseph, in utilitatem fratrum, iussit ab eis ossa sua ex Ægypto asportari: ut scilicet mortis memores essent; & quoties ossa ejus aspicerent, dicerent: hæc sunt ossa potentis illius ac sapientis viri Joseph; & tandem mortua est. Quid de nobis erit? nunquid & nos moriemur? Diez conc. 1. D. 15. Pent.

Colligat unusquisque &c. Ex. 16. 16. *Nul- lus relinquat ex eo in mane.* v. 19. Cur prohibet lex cibum in crastinum servari? S. Paschasius l. 4. in Matth. gradienti per desertum populo præcipitur; ut singuli non amplius ad victum quotidianum, quam gomor unum, colligerent: sic vivant quotidie, quasi morituri.

Cinerem tanquam panem manducabam. Pf. 101. 10. Balduinus hic: id est, memoriam infirmitatis, & conditionis meæ; quæ memini me pulverem esse, & cinerem; panis mihi est, refectio mea est.

Sol cognovit occasum suum. Pf. 103. 19. Itane? tantis stipatus radiis, tantà ornatus luce, noctis recordatur; sequæ occasui destinari sol intelligit? & homo, vallatus ærumnis, & mortem secum in carne vehens; obliviscatur occasus? qui fumus jenum agri, quod hodie est, & cras in clibanum mittitur. Matth. 6. 30. Cedrorum nobis incorruptionem pollicemur? nisi cineres comparaveris tibi, ignis tuus citò exstinguetur. Tunc fulgebis ut sol, sive umbris sepias. Olivat. 2. Strom. hic.

Flores apparuerunt in terra nostra-tem- pus putationis advenit. Cant. 2. 12. Convenienter Salomon hæc duo conjunxit q. d. mox, ut flores apparent, & initia vitæ florescunt; jam ferè adest tempus secandi per mortem: ideo surge, propera, & veni, ad studiosè operandum. Id. hic.

Vox turturis audita est in terra nostra. Cant. 2. 12. Per turturum S. Nyssenius hom. 5. in Cant. Epiphanius hæresi 59. intelligunt Præcursores Domini; cujus præcipua vox fuit, *penitentiam agite &c.* *Vox turturis*, id est, sacerdotis dicentis: *memento homo, quia pulvis es.* Ecce subito venit dies mortis, in quo dicatur tibi: tempus putationis, vel sectionis, advenit. Velis, nolis; putandus es, & secandus in morte. Auferenda à te sunt non solum superflua, sed cuncta, quæ possidebas: auferentur dignitates, opes, vita, & corpus ipsum; ut nihil remaneat, nisi minutissimus pulvis. Reducin memoriam virides, & pulchros, ramos olivarum, & palmarum, quos in manu gestabas annò præteritò; qui jam sunt in cineres conversi: ut intelligas, omnem hanc terrenam pulchritudinem, & viridantem gloriam, quæ potiris, convertendam in cinerem. Licet sis hodie formosus sicut lilium, cui nec gloria Salomonis potuit comparari; hodie es, & cras in clibanum mittetis; ut in cineres convertaris de Ponte hic.

Cibi-

Cibavit me cinere. Thren. 3. 16. Morali-
ter cibavit se cinere, qui saepe de morte cogitat.
Cinis es, & in cinerem revertetur. Gen. 3. 19.
Cornelius hic.

*Ite ad exitus viarum; & quoscunque in-
veneritis, vocate ad nuptias.* Matth. 22. 9.
Albertus M. f. 74. illi, qui sunt in exitibus via-
rum, mortem suam jugiter prospiciunt; &
qui se credunt quotidie morituros. Et certe ta-
les dignos se efficiunt, ut ad Christi nuptias
introire mereantur: quicunque enim mortis
suae efficaciter recordantur, student esse pa-
tientes, continentis &c. Didacus Niss. f. 1. in
die Cin.

Præcepit turba, discumbere super terram.
Marci. 8. 6. Super terram discumbunt, qui-
cunque terram, & pulverem, se esse cognos-
cunt. S. Eusebius Emis. D. 6. Pent.

Sicut ex cineribus fit vitrum, & speculum;
ita ex incineratis nobis speculum faciamus.
Broymard. Mortis memoria.

Num. 2.

Mortis memoria sit continua.

In omni opere suo dicat sibi ipsi: si modo
moriturus esses, faceres istud? S. Bernardus in
speculo Monachorum.

In omnibus operibus tuis memento te esse
hominem; & timor ejus, qui aufert spiritum
principum, semper sit ante oculos tuos. Jugi
meditatione inter hujus transiens gloriæ
blandimenta, memorare novissima tua: quia
quibus successisti in sedem, ipsos sine dubio
sequeris ad mortem. S. Bernardus ep. 237. ad
Eugenium P.

Sociam tibi, & uxorem, quære; quæ nun-
quam à te separetur, memoriam mortis. Porro
filii tibi amantissimi sint gemitus cordis. Ser-
vum posside corpus tuum; amicas verò san-
ctas virtutes angelicas, quæ tibi exitui tui tem-
pore auxiliari poterunt, si eas tibi amicas fa-
miliaris feceris. Hæc est sanè generatio quæ-
rentium Dominum. Affectus Dei parentum
exaudit affectum. Joan. Climacus gr. 3. de pe-
regrinat. & somniis.

Memoria mortis est quotidiana mors. Sicut
cibus omnibus panis vilior est; & magis ne-
cessarius; ita præstat omnibus mortis operibus
mortis cogitatio. Id. gr. 6. de memor. mort.

Diu, noctuque, ad ultimam horam respice.
S. Nilus Cap. Parænet.

Cum volueris incipere opus Dei, prius con-
de testamentum; tanquam non habeas vivere
in hac vita. S. Isaacus l. 1. de contemptu Mundi
c. 17.

Num. 3.

Mortis memoria semper, & ubique, occurrit.

Sedens in sterquilino. Job. 2. 8. In ster-
quilino sedebat; ut, quæ esset substantia suæ car-
nis, perenderet; & ex factore loci caperet,
quod festinè corpus ad factorem rediret. Hu-
go Card. hic.

Ecce defunctus. Luc. 7. 12. Triplex mor-
tis admonitio: defunctus filius; vidua, cujus

maritus fuerat defunctus; & populus defun-
ctum pullatis vestibus lugens. Si quæres, quis
hanc vel illam ædem extruxerit? paucas novas
invenies: veterum autem ferè omnium ædifi-
catores dicentur esse mortui. Stengelius t. 4.
Jud. div. c. 44.

Monimentum dicitur, quod monet men-
tem cujuslibet inspicientis: ut recordetur, quod
cinis est, & in cinerem revertetur. Durandus
l. 1. c. 5. de cœmeterio.

Abassinus Imp. Preteianus dictus, inter
edendum solitus fuit ante oculos habere vi-
treum vas cinere plenum; cujus aspectus diem
extremum objiceret comedenti. Nicolaus Go-
dinus l. 1. de Abassinor. reb. c. 6.

Cardinalis Baronius in annulo calvariam
sculptam gerebat; insinuans, à morte pende-
re aternitatem. S. Damascenus in historia Bar-
laam, & Josaphat, priscos ait, Sanctorum re-
liquias religiose in theca ex collo gestasse; non
tantum venerationis, sed & memoriæ mortis
causâ.

Quæ mensis apponuntur, quid aliud, quam
memoria mortis? vitrum manu tenes? vita tua
fragilior vitro est. Quidquid comedimus, vixit;
herbæ, frumentum, bubula &c. Stengelius t.
4. div. jud. c. 44.

§. XV.

Mortis memoria utilis contra peccata; convertit &c.

Ex Veteri.

*IN quocunque die comederis ex eo, morte
moriæris.* Gen. 2. 17. Pererius quærit; cur
Deus primo homini, ut illum intra limites
cohiberet, pœnam mortis statuerit? Videtur
enim, ad incutiendum timorem, satis fuisse,
si gehennam intentasset. Respondet: licet pœ-
na Inferni reipse gravior sit, quam mors cor-
poris; comminatio tamen corporalis mortis
acrior, & vehementior est, ad commovendum
hominem.

*Num sanguinem hominum istorum, &
animarum periculum, bibam? noluit ergo
bibere.* 2. Reg. 23. 17. Suavitatem bibendi ha-
bere non poterat, quæ proposita mortis hor-
rore constabat. S. Ambros. q. d. quomodo bi-
bat aquam, cui horrenda mors ob oculos versa-
tur? ob oculos mortis nulla est sine multo felle
voluptas, nulla sine amarore dulcedo, nullæ
sine anxietate curis delicia. Didacus Niss. f. 5. D.
4. Quadr. §. 3.

*Mansit juxta fluvium Tigris. Et exivit,
ut lavaret pedes suos.* Tob. 6. 12. Sicut To-
bias sedens in littore Tigridis fluminis, con-
sidera, quam velociter transeant dies. Tigris
à velocitate nomen habet. In hac considera-
tione lavabis pedes affectuum animæ tuæ. Stel-
la de cont. van. p. 1. c. 91.

*Dies mei breviabuntur; & solum mihi
superest sepulchrum. Non peccavi.* Job. 17. 1.
*Putredini dixi: pater meus es, mater mea,
& soror mea, vermis.* Job. 17. 14. Tam
dulcis ei mors; ut eam se venerari, colere, &
amare, velut parentes, & sorores, dicat. Om-
nia mihi charissima in morte habeo; domum,
paren-

parentum complexus, sororum blanditias. Mors mihi unicum solatium; ut i pueri parentes, & sorores. Origenes: ut pueri parentes consolatores habent; sic ego mortem, & putredinem. Fortè amplius accipitur hic locus de passionibus animi; quæ non modò finiuntur in morte, verùm & mortis memoriâ dantur. Quiritatur infans, ingemiscit, flet, vel levi de causâ: parens flentem in brachia suscipit; soror ludicrò, aut crepitaculò, adblauditur. mox subdit ploratus; fletus in risum vertitur. Et quispiam delicatior sui studiò infans, puerilibus desideriis huc illuc distrahitur. si ille in terram, in pulverem, in sepulchrum, memoriâ fixerit, illicò conquiescet. Fernandus in c. 3. Gen. Sect. 9.

Notum fac mihi Domine finem meum Pl. 38. Non ignorabat se moriturum; nec petebat, ut illi Deus diem obitus sui revelaret: sed ut ita metu mortis cor ejus tangeret; ut sic correctus vitam rectè institueret; paratùsque semper esset, ut cum venisset Dominus, & pulsaverit januam; confestim aperiret. Diez. auxilium Dei.

Abiecit vestimentum suum à se, & indutus est sacco, & sedit in cinere. Jon. 3. 6. Nihil prodest, quòd homo per memoriâ mortis in cinere humiliatur; nisi vestimentum veteris conversationis abjiciatur; & sacco pœnitentiæ assumatur. S. Bonavent. l. 1. c. 1. cin.

Ex Novo.

Potens est Deus, de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. Luc. 3. 8. Et unde vis tanta? Sequitur: *jam enim securis ad radicem arboris posita est.* Oliva l. 11. Strom. §. Erunt signa in sole &c.

Hæc cum dixisset expuit in terram &c. Joan. 9. 6. solò verbò poterat eum curare; cur lutum, rem humanò judiciò addeò contrariam, oculis imponit? Nota mysterium: nonne vestis rudis, si lacera est, rudi etiam commissurâ refarcitur? si verò purpurea; pannò purpureò? sic fecit hic Dominus: terreum hominem terrâ curat. Tu ô peccator, qui confisus es, vis refarciri? volo. Quia erga terram, & lutum es; lutò, & terrâ, te refarci. reminiscere, te lutum esse; & hodie, vel crâs, in pulverem convertendum. Diez. f. 4. D. 4. Quadr.

Solvite eum, & finite abire. Joan. 11. 44. Meditatio mortis fidissimè dux ad vitam. Non ad sui sequelam invitat redivivum hominem Salvator, ut Matthæum &c. sed liberam abeundi dat facultatem: *finite abire.* Sciebat enim, hominem memoriâ mortis septum non perditum iri. Bæzat. 2. l. 8. c. 3. §. 44.

Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. D. 6. 12. Satis erat dicere, in vestro corpore; addidit *mortali*: quia difficilè regnat peccatum, in quibus mortis memoria. Incert. Auth.

Ex Patribus, & aliis.

Facilè contemnet omnia, qui se semper cogitat esse moriturum. S. Hieron. ep. 103. singulare contra omnia mala remedium est, mortis memoria, S. Bernardus de modo vivendi.

Nihil tam revocat à peccato, quàm frequens mortis cogitatio. Idiota l. 5. contempl. c. 4.

Ita vive, ut si diem quotidie agas ultimum; & non peccabis. B. Ilaías Abb. or. 9.

Albertus M. docet lib. de vegetabilibus: corvum non redire ad nidum, si in eo ponatur cinis, aut pulvis vitri. Sic dæmon fugit à nido cordis nostri, si in eo posita sit memoria cineris, & pulveris, in quem convertendum est vitrum, id est, homo fragilior vitrò. Cornelius in Thren. 1. 9.

Sicut latrones timent, & fugiunt, faciem judicis, sic vitia memoriâ mortis. S. Bonavent. diata sal. sept. c. 36.

De peccatore dicitur Thr. 1. 9. *sordes ejus in pedibus*, id est, in affectionibus; quia non est recordatus finis sui. Id. ib.

Confessarius scelerato pœnitentiâ injunxit, ut comicaretur mortuos ad sepulturam: quod cum sæpius faceret, compunctus est, & conversus. Broymard. Mortis memoria.

§. XVI.

Mortis oblitio.

Nè forte moriamur. Gen. 3. 3. Dubitavit mulier de comminatione mortis; atque ideo, metu omni positò, ad peccandum proliit. Sed licet illa insanierit; eò nos tamen incusabit nomine; quòd nondum experta fuerit mortem. At nos, qui nihil tam quotidianum, & tam certum, & contestatum oculis, usurpamus, quàm mori, quàm mortuos: & nihilominus sic vivimus, sic ædificamus, sic lucris inhiamus, sic peccamus; quasi nunquam morituri. Fernandus hic.

Paucitatem dierum meorum nuntia mihi. Pl. 101. 24. Juxta S. Gregor. in Pl. pœnit. sensus est iste: fac, meminerim brevitatis vitæ meæ. Nihil notum magis, quàm brevem esse vitam, cur ergo id doceri petit, ut rem difficilem? quia amore vitæ avertit homo eam memoriâ. Longa nostrâ desideria increpat vita brevis: in cassum multa portantur, cum juxta est, quòd pergitur. S. Gregor. hom. 32. in Evang. Pinna. Ethol. 118.

Quid clamabo? omnis caro fœnum. Is. 40. 6. Quid certius? quid magis clamat quotidiana experientia? & tamen obsurdescunt ad hanc vocem homines. ideo id iis inclamandum. Id. ibid.

§. XVII.

Mortis memoria frænum superbiæ.

Ex Veteri.

Levici 1. 16. Jubebat Dominus plumas avis, quæ illi offerebatur, in cineris locum conjici ad partem orientalem. Elevant in altum divitiæ, honores, nobilitas, velut avis plumas suas. Vult Dominus, ut hæc omnia conjicias incineris locum, qui sepultura est: ubi mox videas ortum tuum; nihil aliud, quàm cinerem, & à cinere, esse. Stella in Luc. 7. 11.

Moses servus meus mortuus est; surge, & transi Jordanem istum. Jos. 1. 2. In quid mortis

mortis memoria, cum Josue ad culmen imperii evehitur? mortis recordatione deprimendus est tumor dignitati cognatus. Naxera hic.

Hoc tibi signum, quia unxit te Deus in principem: cum abieris hodie à me, invienes duos viros juxta sepulchrum Rachel. 1. Reg. 10. 1. 2. ad sepulchrum misit regimen auspicatorum: & post sepulchri aspectum adhuc labitur Saul: ergo reprobis moritur. Alvarez. Illustr. 77.

Et egressus est Goliath. &c. 1. Reg. 17. 4. Lapis unus tantam evertit molem. Sed lapis esse debet de torrente. v. 40. *elegit sibi quinque impidissimos lapides de torrente.* Obijce exprobranti tibi felicitati, & fallui, humanarum rerum defluxum: dicito; torrens obarmavit me. Nonne vermiculus opacam prophetæ haderam, virentemque, morsu unò erodit? Jon. 4. 7. Sola memoria mortis florentem voluptatem arefacit. Præsertim autem arroditur hedera vermiculo diluculi: id est, si cogitemus rerum fragilitatem tantam; ut in exortu non procul sint ab occasu. Olival. 3. Strom. hic.

Spiritus meus attenuabitur. Job. 17. 1. Juxta Gregor. 1. 13. mor. c. 15. Spiritus superbiam designat. id est, Spiritus superbos facile deponam. Quò mediò? *dies mei breviabuntur; & solum mihi superest sepulchrum.* id est, mente volvam, quam proximè mihi inflet dies mortis; & spiritus altus sublidet. Pinna Eth. 98.

Non est respectus morti eorum &c. ideo tenuit eos superbiâ, aperti sunt iniquitate &c. Pl. 72. 4. 6. S. Hieron. quòd non cogitaverint de morte sua, ideo tenuit eos superbiâ.

Auferes spiritum eorum, & deficiant, & in pulverem suum revertentur. Pl. 103. 29. id est, si cogitent, quòd cinis sint; facile tumentes spiritus deponent. Pinna Eth. 98.

Sum quidam & ego mortalis homo. Sap. 7. 1. Disce, contra superbiam efficax esse remedium, memoriam mortis. Cornelius in Act. 14.

De excessu misit ignem in ossibus meis; & erudit me. Thren. 1. 13. Ignem utique lamentabilem; ignem non lucentem, sed consummentem; exsiccantem, devorantem. Ignis iste mortalis conditio est; quâ virilis juvenis paulatim desiccata in aridum contrahitur, atque arrugatur senium; tandemque, omni humore consumptò, solvitur, atque dissipatur, in favillam, & cinerem. Attamen hoc igne *erudit me*; ut discerem non superbi; ut scirem incedere demissò capite, ut intelligerem, quòd Adam noluit intelligere; scilicet me non Deum, sed pulverem, esse. S. Rupertus hic.

Ex Novo, & Patribus.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi tinea demolitur. Matth. 6. 19. Tinea, purpureæ vestis mors, homines efficit à superbiâ cadere: flocci enim facit honores, qui cogitat se brevi moriturum. Escobar t. 3. Lign. vitæ 1. 1. Sect. 2. Obf. 7.

Quam, cum impleta esset, educentes, & secus litus sedentes. Matth. 13. 47. Cur nullo Polyanth. Sacr. Tom. II.

la secus litus sedentibus in electione fallacia? quando homines sæpe cœcatis affectibus ita luduntur, ut pretiosis præferant vilia. Galfrius: litus, in quo pilces ab invicem separantur, est vitæ præsentis occasus: quia ibi omnis fluctus humanæ superbiæ frangitur; ibi detumescit, & deficit; quidquid aurâ transitorie prosperitatis inflatur. Naxera in Jos. 24. §. 3.

Occurrit de monumentis homo in spiritu immundo-clamans voce magnâ dixit: quid mihi, & tibi, JEsu? Marci 5. 2. 7. denique expetiit legio illa in gregem porcorum mitti. v. 12. Qui Deificam sedem expetierat; jam humilis adoratur; jam ad porcorum gregem immitti præcatur. Unde superbissimo hæc humilitas? domicilium habebant in monumentis. Escobar t. 3. Coll. Chr. 1. 1. obf. 7.

Dicebant excessum. Luc. 9. 31. Quorsum in summa gloria, mortis, & excessus, memoria? Docet locus, reges, principes, divites, in media Mundi hujus gloria meminisse mortis. Excedent omnes è vita, è Mundo, è gloria; tollent secum nihil, *opera illorum sequuntur illos.* Apoc. 14. 13. deserunt cætera. Sicut aqua diluit vinum; sic mortis memoria diluit felicitatem; nè mentem à virtutis statu deturbet. Barradius D. 2. Quadr. tom. 2. Luc. 10.

Qui terram, & cinerem, esse se novit, post paululum in pulverem dissolvendum; nunquam superbiâ elevabitur. S. Hieron. in ep. ad Ephes. c. 4.

Sufficit vel solus urnæ aspectus ad eum deprimendum, qui est valde insolens. S. Chrysost. in Pl. 123.

Mare. Lem. Franant arenæ. S. Petrus Dam. Opusc. 15. c. 23. superbiæ Spiritus inflat? sepulchrum ad mentem redeat: necessariò illic rigida cervicis tumorem premimus; ubi cinerem nos proculdubio, pulveremque pensamus. Picinelli.

§. XVIII.

Mortis memoria est motivum justitiæ, restitutionis.

Mors æqua est, & in morte æquitas observanda. Eam fortè ob causam Patriarchæ filiorum suorum benedictionem, non solum in senilem ætatem, sed etiam in horam mortis proximam differebant. Ità Is. Gen. 27. 1. Jacob. Gen. 49. 2. Moyses Deut. 33. 1. Tobias Sen. 14. 5. quia scilicet, de sua integritate in vita quodammodo diffidentes, se ad id tempus reservabant; in quo, morte urgente, ad æquitatem servandam etiam inviti traherentur. Mendoza in 1. Reg. 1.

Senuisti, & longævus es &c. Jos. 13. 1. & nunc divide terram &c. v. 7. q. d. mortis recordatione antehabita aggredere ad dividendum: ut, sicut mors æquissima est in omnes; ità tu ejus æquitatem in distributione imiteris. Id. ib.

Invienes duos viros juxta sepulchrum. 1. Reg. 10. 2. Prudenter monet de monumento muliebri, cum regnum pollicetur: ut princeps, mortis memor, curet magistrâ æquitate. Velloso in Judith 4. 16.

S

§. XIX.

§. XIX.

*Mortis memoria stimulus virtutis,
probe vitæ.**Ex Veteri.*

Immisit ergo Dominus Deus soporem in Adam. Gen. 2. 21. Cur Deus ex homine somnō consopito mulierem adificare voluit? cur non ex vigili? quia somnus mortis simulacrum. Hinc Epaminondas vigilem somnō opressum occidit, dicens: talem reliqui, qualem inveni. Ergo Adam dormiens mortis exprimit effigiem; & costa sepulchri spolum. Eva, id est, mater viventium, ex mortis simulachro fuit formata: quia nec unde melius, quam ex mortis imagine, vitæ mater resurgit. Tertull. l. de anima: proponit tibi corpus amica vi saporis elisum, blandā quietis necessitate prostratum, immobile situ: quale ante vitam jacuit, & quale post vitam, jacebit; ut restitutionem plasticæ, & sepulturæ, expectans animam nondum colatam, & quasi jam exceptam. Utinam ipsa recordata fuisset suæ originis, sanè non mortem sibi, viro, & posteris, ministrasset. Castillo Ill. 107. Mortis meditatio vitæ auspiciū.

Scissisque vestibus indutus est cilicio. Gen. 37. 34. Mors aliena nos docet vivere. Sepulchrum schola bene vivendi esto, ubi Jacob filii mortem animō volvit, cilicio sese induit. Proh quā eloquens est alienæ mortis inspectio. Ante obitum uxoris Saræ frequenter Deus apparuit Abrahamo; & cum eo loquebatur; documenta præbens probæ vitæ. At post mortem ejus non legimus ei ultrā apparuisse. Uxoris defunctæ conspectus vices supplevit: sepulchrum illud schola fuit; in qua discere posset, quid sibi salutare, & Deo placitum, esset. Alvarez Illustr. 77. Annotat Rupertus in Gen. 35. quod Abraham, à morte Saræ, omne studium converterit, ad emendandum sibi, & illi sepulchrum. Notandum verò, quia Deus ulterius Abraham apparuisse non legitur. Cur post hæc non apparuit? quia studiosius, quā olim, de sepulchris agit. Bonam sui vicarium, mortis memoriam, Deus nactus; quæ illius locum in tutando homine subiit; ut sub illa securus vivat Christianus. Didacus Niss. f. 1. die Cin. §. 2.

Confer Hebræos ex Ægypto exeuntes, & Moysen. Illi sæpe Deum offendunt, sæpe plestuntur; hic autem ad Dei colloquium vocatur, fidelissimus stat. Quod discrimen? Hebræi cum vasis aureis egrediuntur. Ex. 12. 35. tulit Moyses ossa Joseph secum. Ex. 13. 19. & cum iis memoriam mortis. Baeza t. 2. l. 8. c. 3. §. 44.

Et viderunt Ægyptios mortuos super litus maris. Ex. 14. 31. Cur Deus fecit eos supernatare in conspectu Hebræorum? Ut à tanto mortuorum conspectu gressus sic dirigant; nè aberrent. Hinc desperatam eorum conditionem sic exaggerat Origenes hom. 7. in Ex. O populus ingratus! desiderat Ægyptum, qui Ægyptios vidit extinctos. Carnes Ægypti requirit, qui Ægyptiorum carnes vidit maris

piscibus, & cœli alitibus, datas. Desperata conditio est eorum, qui nec viâ morte emendantur Id. ib.

Quocunque die sepelieritis matrem vestram circa me in uno sepulchro, ex eo dirigite gressus vestros, ut exeatis hinc. Tob. 14. 12. Ex eo, inquit, scilicet ex sepulchro, gressus dirigite, vitam instituite. Baeza t. 2. l. 8. c. 3. §. 44.

Testamentum hujus Mundi, morte morietur. Eccl. 14. 12. Ingens ad omnem virtutem est hic stimulus; quō olim se Ascetæ nonnulli sibi occurrentes consalutabant; ut jugena sibi mortis memoriam imprimerent: *moriendum est; nescimus quando.* Cornelius hñc.

O Mors! bonum est judicium tuum. Eccl. 41. 3. Certè nemo consilium melius, certius, securius, & sapientius, suggereret. Segneri f. 26. die Jov. Dom. 4.

Ex Novo.

Venite, & videte locum, ubi positus erat Dominus. Matth. 28. 6. Ad sepulchrum videndum invitat: quia nihil utilius hominibus, quā mortem mente, & oculis, versare. Pinna Ethol. 98.

Si venerit in secunda vigilia; & si in tertia vigilia venerit &c. Luc. 12. 38. Cur nec de prima, nec de quarta vigilia meminit? Drogo de Pass. quod nec prima ætas suam recipit vigilandi, nec ultima spem prolixius dormiendi. Pueris admonitione non est opus: quia adhuc incapaces doctrinæ, & culpæ sunt. Senes itèr monitis non videntur egere: quia senectus ipsa pro admonitione est, & velut quoddam: *memento homo.* Alvarez. Illustr. 290.

Sinite abire. Joan. 11. 44. Sanato paralytico concionatur Christus Joan. 5. 14. *ecce sanus factus es &c.* & postea largum sermonem habet ad populum. Similiter cæco nato. Joan. 9. 35. At resuscitato Lazaro, adolescente Luc. 7. puellâ Archifsynagogi Marci 5. 43. nulum dat hortamen: quia ipsa experientia mortis, & ejus cognitio, in adstantibus sufficiens erat concio; & movebat animos ad morum reformationem. Sylveira in Luc. 7. q. 17.

Quidam adolescens disputante Paulō cecidit de tertio cœnaulo deorsum, & sublatus est mortuus. Act. 20. 9. quō casu soluta est concio; licet multa Paulo dicenda superessent; imò plura ex ipso casu emergerent inculcanda. Sed non immeritò: nam, ut bene S. Chrysost. hom. 43. in Acta: pro doctore casus fuit. q. d. repentina illa mors optimi doctoris partes explevit &c. Mendoza in 1. Reg. 4.

Collyriū inunge oculos tuos. Apoc. 3. 18. Collyrium est pulvis, ex quo cum oleo simul mixto fit unguentum, quō unguntur oculi, & clarescit visus. Primus pulvis ejus veræ cognitionis est. Memento homo, quia pulvis es. S. Bernardinus tom. 3. f. 3. Ex consilio Raphaelis junior Tobias c. 11. 13. *sumens de selle piscis liminē oculis patris sui.* Cur sel? non cor,

para

pars nobilior? fel notat, ob amaritudinem, mortem. 1. Reg. 15. 32. memoria mortis illuminat. Sylveira hic.

§. XX.

Morientium pia monita.

Congregamini, & audite. Gen. 49. 2. Nunquam prolixius ad filios locutus fuit Jacob; quam morti proximus. Sic & Christus. Alvarez Illustr. 332.

Deuteronomium non est aliud, quam ardens, & contenta concio; quā Moyles moriturus Israel ad studium legis, cultumque Dei, adhortatur. Similem eādem de re concionem habuit successor Moylis Josue c. 24. 1. jam moriturus cap. ultimo. Job. 29. 7. Samuel 1. Reg. 12. 7. Cornelius in Eccle. 1. 1. David moriturus ad Salomonem 3. Reg. 2. 2. &c. *ego ingredior &c. Estote solliciti, ut custodiat cuncta, quae scripta sunt in volumine legis Moyli-ego senui, & progressor is aetatis sum.* Jos. 23. 2. 6. Abulen. q. 2. vocavit totum Israel, quoniam erat longævus: quia intendebat commovere totum populum ad Dei cultum: & hoc voluit facere ad mortem suam. Ea quippe, quae quis agit in limine mortis, magis apud posteros in memoria tenentur; quam ea, quae sunt, dum quis de morte spectus non est. Et hoc quia creditur quis facere ex majori affectione, quaecunque agit morti conjunctus, quam quae alias egit. Naxera hic.

Appropinquaverunt dies Mathathiae moriendi, & dixit filius suus &c. 1. Mach. 2. 49. His verborum irriguis ager Israel rigatus, haltas undique, militesque, produxit; quos amor legis concitaret in sacilegos. Oliva f. 3. D. 3. E lectulo ita tonabat Mathathias, quā ratione nemo nostrum ē suggestu declamat. Frigebat corpus, & astuabat oratio; jacebat orator, sed sermo consurgebat. Acclinaverat in pulvillo caput; ita tamen, ut cervical docentis foret cathedra, non thronus expirantis. Carēt Resp. Christiana Machabais: quia vix ullam habet in suis civibus Mathathiam; qui de lege agat, cum agit animam. Id. ib.

B. Bernardi de quinta valle, qui fuit primus S. Francisci socius, ultima morientis vox: Fratres, invenio in anima mea, quod pro mille Mundis isti aequalibus vellem non servisse D. Jesu Christo. Et mox in terram provolutus: de omnibus, inquit, offensis, quas feci Salvatori meo, & vobis, me accuso, & dico gravissimam culpam meam: quoniam non fui verus frater Minor, nisi in tentationibus, in quibus semper tenuit me Dominus. Et in uno alio solo extitisse fratrem minorem me invenio; videlicet, quod plus dilexi fratrem post offensam, quam ante. Rogo autem, ut pro me devotē oretis. Sed magis hoc oro, ut vos invicem diligatis; quemadmodum exemplum dedi vobis. Cornelius in Eccle. 28.

B. Amedeus Sabaudiae Dux Volandae uxori filiorum tutrici, ac proceribus regni, quasi ultimo testamento, illa verba inculcavit: diligite judicium & justiciam; & diligite pauperes: & Dominus dabit pacem in finibus vestris. Boll. 30. Martii.

Polyant. Sacr. Tom. II.

§. XXI.

Morientium ultime voces, & suspiria.

Domine! illa ego ovis amissa ad te Pastorem redeo: vocem tuam novi, non alienorum. Peto Domine, ut ad ovile me reducas. S. Laurent. Just. Bolland. 8. Jan.

S. Raymundus de Pennaforti mortuus est in iis verbis, in manus tuas Domine commendo spiritum meum. Boll. 7. Jan.

B. Andreas Ord. Erem. S. Augustini concionator per 50. annos, mortuus est in iis verbis: in pace in idipsum dormiam, & requiescam. Boll. 18. April.

S. Andreas de Corsino expiravit in iis verbis: nunc dimittis &c. Boll. 30. Jan.

S. Petri Nolaei insupremo morbo fuerunt ultima ejus verba: redemptionem misit populo suo, mandavit in aeternum testamentum. Boll. 29. Jan.

S. Vodalii Conf. ultima verba fuere: credo videre bona Domini in terra viventium. Boll. 5. Febr.

S. Francisci de Paula ultima verba: o bone Jesu! Pastor bone! justos conserva, peccatores justifica, & omnibus fidelibus miserere vivis, & defunctis: & propitius esto mihi peccatori. Amen. Boll. 2. April.

S. Juliana V. in ultimo morbo saepe repetebat, beati mortui, qui in Domino moriuntur. Boll. 5. Apr.

S. Thomas Aqu. sanctis manibus, & elevatis in caelum oculis, pronuntians magno cum fervore verba Cantici, quae erant ultima, quae explicarat: Veni dilecte mi, egrediamur in agrum. S. Franciscus Sales. tr. de div. am. l. 7. c. 9.

Joannes Gerson Cancell. Paris. laetus corde, facie hilari, expiravit, haec verba pronuntians: o Deus! fortis est ut mors dilectio tua. Id.

Quidam frater, dum extremum spiritum traheret, fratresque multi morienti adstant; repente manum clausam protulit, cum magno jubilo dicens: bene mihi! bene mihi! denarium accepi. S. Honorius f. in Septuag.

Vox ultima S. Mariae Aegniacensis morientis: quam pulcher es rex noster Domine! Alleluja! Cornelius in Prov. 14.

§. XXII.

Mors praenuntiata variis signis.

Campanula in Monasterio Camorensi PP. Dominicanorum triduo ante obitum alicujus Religiosi sponte sua solita pulsari. Similis campanula in Monasterio S. Dominici Cordubensi: & Monasterium in Germania. Jo. Nie. Nieremberg. l. 1. de mir. nat. in Europa c. 12.

In quodam monasterio Galiae S. Mauricii tot sunt in quodam stagno pisces, quot Monachi: quorum aliqui agrotante supernata aliqui piscis infirmus, morituro praemortui piscis. Id. l. 2. c. 53.

Quando quispiam ex caetero S. Victoriani Abb. in Hispania moriturus est, arca, in qua sacrum ejus corpus (nunquam aperitur) triplici citu quatur Boll. 12. Jan.

S 2

§. XXIII.

§. XXIII.

Mors non timenda ob sequentes rationes.

Prima.

*Mors Christi reddit suavem mortem.**Ex Veteri, & Novo.*

Afferte mihi vas novum, & mittite in illud sal. 4. Reg. 2. 20. 21. Elifaeus fuit aquas Jericho sanavit, & potabiles fecit: sic Christus ipsam mortem dulcem fecit. Diez. Conc. 1. in Com. Doct.

Tristis est anima mea usque ad mortem. Matth. 26. 38. S. Ambros. l. 10. in Luc. homo in plaga, & sciens ferre infirmitates, nos vult erudire: ut quia in Joseph didicimus carcerem non timere; mortem vincere disceremus in Christo, & quod est amplius, futuræ mortis molestiam vinceremus.

Sinite hos abire. Joan. 18. 8. Apostoli destituti erant carceri, vinculis, morti; cur iis nunc tradi vetat Christus? Nondum erat passus, nec Passionis exemplum positum ante oculos; & tunc ruina eis timeri potuit in tormentis. At post hanc securè omnibus cruciatibus traduntur. Quis enim, visâ morte Christi, mortem timeat? Philippus Abb. ep. 14. pro salvandis illis prior ipse elegit mori; ut postmodum facti fortes idem referant Salvatori. Sylveira in Apoc. 2.

Regeneravit nos per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis. 1. Petri. 1. 3. Mortuus est, nè nos mori timeremus: resurrexit ex mortuis, ut & nos per eum resurrecturos esse speremus. V. Beda hic.

Iris erat in circuitu sedis, similis visioni smaragdine. Apoc. 4. 3. Per eam multi Patres Passionem Christi D. agnoscunt, quod eò plus ardet; cum constet res horribiles à smaragdo reddi pulchras, aspectuque delectabiles. Unde, ut foedissima gladiatorum strages, vulnera tabe, pulvereque, deturpata aspicere possent ab Imperatoribus Romanis; hæc illi horrenda festa spectabant smaragdini speculis interpositis. O utinam Christiani ob oculos sibi ponerent smaragdinum speculum, Passionem Christi! equidem amarent mortem, & gratissimè aspicere quamvis mortificationem, & abjectionem. Baeza l. 4. c. 5. §. 35.

Ex Patribus, & aliis.

Contemnenda tibi mors est, cui Christus occisus est. S. Cyprianus l. de laude martyrii.

O divinum mysterium! o evidens sacramentum! evalimus interemptorem, potentem vicimus: ibi nunc cibus vitæ est, ubi erant antea miseriæ, fames, mortes. In salutem pericula, in suavitatem amaritudo, convertitur. Gratia ex offensione processit, potentia ex infirmitate, vita de morte. S. Ambros. in Præf. ad l. 2. de Spir. S. agens de melle in ore leonis à Samphone invento.

Sed jam levî circumcisionis dolore non est opus Christiano; qui mortem Domini circumferens per momenta singula fronti propriæ mortis contemptum inscribit. Quis enim acuratur ad præliandum, cum telis instructus sit validioribus? Id. ep. 77.

Molestia quantacunque sit mortis; debet eam vincere vis amoris, quò amatur ille; qui, cum sit vita nostra, etiam mortem voluit ferre pro nobis. S. August. tr. 123. in Joan.

Ubi suum Salvator excitavit corpus, non jam pavenda mors est: nam & parvuli adhuc per ætatem festinant mori; seque adversus eam parant exercitatione jugi, non modò viri, sed & feminae. Adeò enim infirma facta est; ut & muliebris ab ea seductus sexus eam modò perinde acsi mortuam, remissamque deludat. Nam sicut cum tyrannus à vero rege debellatus, manus ac pedes, nexibus dederit; omnes eum transeunt, illudunt, cadentes illum, ac pertrahentes; nec jam ipsius vesaniæ timent ac feritatem, victoris regis viribus freti: ita & morte superatâ, atque à Salvatore in cruce suffixâ; & pedes, manusque, revinctâ; omnes Christi Fideles ipsam transeundo contemnunt. S. Athanasius lib. de Incarn. Verbi.

Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus? jam non stimulus, sed jubilus. Jam cantando moritur homo, & moriendo cantat. S. Bernardus l. 26. in Cant.

Secunda.

Mors à morte Christi somnus est.

Dormite jam, & requiescite. Matth. 26. 45. S. Hilarius super Matth. ait: divinum Magistrum discipulos his verbis docuisse, quam meritò jam possent securè, & tranquille, requiescere: siquidem hora accesserat, in qua ipse morte suâ omnes metus, pavores & timores nostros, suscepturus erat. Tam piò ergo remedio, quale est, Dei Filium pro hominibus mortuum, quid pertimescere potero? Diez. Amor Dei erga hom.

Tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Luc. 9. 24. Jam non lectus doloris, sed quietis: miseratione etenim Domini cepit quies esse, quod mors erat; qui nobis soporem mortis vertit in mensam voluptatis. S. Ambros. hic.

Lazarus amicus noster dormit. Joan. 11. 11. Postquam Christus venit, & pro Mundi vita mortem subiit, non amplius vocatur mors mors; sed somnus, & dormitio. Quæ de causa & locus cæmeterii, (quasi dicas dormitorii) nomen invenit. S. Chrysost. tom. 6. or. in cruce Domini.

Nolumus vos ignorare de dormientibus. Si enim credimus, quòd Jesus mortuus est &c. 1. Thes. 4. 12. 13. Quid est hoc S. Apostole? Christum, qui est vera vita, mortuum appellas; hominem verò, qui nihil aliud est, nisi mortis imago, dormientem vocas? Christum mortuum vocat; hominem autem dicit dormire: nos enim idèò dormimus, quia Jesus Christus mortuus est; & effecit, ut mors nostra somnus esset. Diez f. 6. D. 4. Quadr.

Supervenienti Dominus hæc omnia sustulit, ad nomina usque tantum, si volumus. Neque enim mors mors ultra est; sed nomen tantum habet mortis: imò & ipsum nomen sublatum est: nam neque mortem ultra dicimus; sed soporem, & somnum. S. Chrysost. hom. 29. in Gen. de miseriis per Adamum inductis.

Dormire morti simile est; evigilare resurrectioni simile est. S. August. l. 120 de diversis.

Tertia.

Tertia.

*Mors est solum iter, peregrinatio &c.**Ex Veteri.*

T*I autem ibis ad Patres tuos.* Gen. 15. 15. Non dicit morieris, sed abibis: quasi peregrinaturus, & migraturus à patria in patriam. S. Chrysost. hom. 37. in Gen. hic.

En ego hodie ingredior viam universae terrae. Jos. 23. 14. S. August. legit ex Sept. *ego autem recurro viam.* Recurrere, est, idem spatium semel, & iterum, conficere, & jam dimensum repetere. Si ergo Josue antea mortuus non fuerat, quomodo potuit recurrere, quod constabat ignorare? Quia expertus fuerat utili consideratione, quod non didicerat experientia. Naxera hic.

Ego vadam magis ad eum; ille verò non revertetur ad me. 2. Reg. 12. 23. S. Paulinus ep. ad Pamachium: docuit rex propheta, quam post nostros sollicitudinem debemus induere: videlicet, ut de nostro itinere laboremus. Sic se gessit Abraham in uxoris funere. Gen. 23. 9. in quo eadem curam parat uxori sepulchrum, & sibi: *ut det mihi speluncam duplicem.* Baeza t. 2. l. 10. c. 2. Hæc est via regia, via communis; per quam necesse est omnes ire; & reges, & servos; & bonos, & malos. Hugo Card. hic.

En dilectus meus loquitur mihi: surge, propera &c. Cant. 2. 10. In hora mortis dilecta anima sponsi præsentiens adventum ita loquitur. *Surge à corpore mortali, quò vincita teneris: Surge à miseriis, quibus fatigaris in hac lacrymarum valle: propera exire à carcere hujus mortalis corporis: & veni mecum, ut in æternum regnes &c.* de Ponte hic Exh. 17. §. 3.

Veni de Libano &c. Cant. 4. 8. Veni per optimam vitam, quam in corpore vivens exerceas. Veni absoluta corpore, ad percipiendam animæ vitam perennem. Veni tertio, recepto corpore, ad videnda resurrectionis gaudia perfecta. V. Bedal. 4. in Cant.

Surgite, & ite; quia non habetis hic requiem. Micheæ 2. 10. Jubemur, in nullis Mundi rebus putare nobis requiem; sed ad sublimem tendere. S. Hieron.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Filius hominis vadit. Matth. 26. 24. significat peregrinationem magis, quam mortem, occisionem suam. Theophylactus hic.

Nunc dimittis &c. Luc. 2. 29. Cur dicitur dimitti, non mori? Cum Jesum contemplantur, & manibus tenet, mors filetur; & mutato verbo, vocatur dimissio, seu migratio: quia ad Jesu præsentiam nulla mors, nec illius sentitur angustia. S. Ambros. hic. qui vult dimitti, accipiat in manibus verbum Dei, contempletur velut quibusdam fidei brachiis. Tunc dimittetur; ut non videat mortem, quia viderit vitam. Sylveira hic.

Ante diem festum Pasche. Joan. 13. 1. Dies festus debet nobis esse, cum transimus in morte. Hngo Card. hic.

Una est mors, quando copula corporis, & animæ, separatur; non formidabilis, non timenda: cum discessio quædam nostri videatur esse, non pœna. Non metuenda fortibus, desideranda sapientibus, miseris exoptanda. S. Ambros. l. 7. in Luc.

Sanctorum virorum exitus in hac vita nequam plorandus est; sed magis genesis, & ad hanc vitam ingressus. Pretiosa mors, non pretiosa genesis hominum. S. Basilius in Ps. 115.

Quotidie diem exitus tui expecta, & ad ingrediendum illud iter te para: quæ enim hora minime putas, veniet mandatum horribile, & vae tunc imparatis! S. Ephrem. Consilio de vita spir. &c. c. 51.

Mortem nominamus Gallicè Trespas, id est, transitum; & mortuos trespasler; quasi diceret: qui transierunt. S. Franc. Sales. tr. de div. am. l. 8. c. 13.

Quid tandem est mors? peregrinatio ad tempus; somnus consuetò longior. S. Chrysost. hom. 5. ad pop. Antioch.

Mors bonorum non est timenda, sed potius diligenda, propter multa: nam talis mors non est, nisi acceleratio glorificationis, distractio carceris, finis peregrinationis, portus navigationis, depositio vetustæ vestis, induitio novæ vestis, depositio, solutio debiti naturalis. Hugo Card. in Prov. c. 3.

Quarta.

*Mors est iter ad Patriam, Patrem, Christum &c.**Ex Veteri, & Novo.*

Dimitte me, ut revertar in patriam. Gen. 30. 25. Cur Jacob, tot ex Lia liberis susceptis, non curat de reditu in patriam, quasi oblitus illius: & cum primum Rachel peperit Joseph, statim dimissiones petit? Stephanus Cantuar. quamdiu Lia fecunda fuit, Jacob non suspirat ad patriam; sed quamprimum de Rachele generat filium, tam citò suspirat ad reditum. Ita & vir justus, dum activæ vitæ laboribus exercetur, ad cœlestem patriam non anhelat? sed quam citò contulit se ad contemplationis requiem, & fruitur contemplatione divinâ; tunc totis mentis affectibus ad superna supirat. Castillo hic illat. 50.

Per aliam viam reversi sunt. Matth. 2. 12. Revertamur & nos per aliam viam in regionem nostram: quia per illam, quæ exivimus, redire non possumus. Eusebius Emis. in Epiph. D. Gloria cœlestis, est terra propria, & regio, ad quam debemus ire finaliter: quæ nostra est triplici ratione, & jure; scilicet creationis, redemptionis, & legationis. S. Vincent. Ferr. f. 3. in Epiph. D.

Pater noster, qui es in cœlis. Matth. 6. 9. Si audieris *Pater noster*, arripe generosum, S 3 nobi.

nobilemque, contemptum omnis foedæ rusticitatis tu, qui tam regiō Patre gloriaris. Dispoliceat tibi, atque gemas exilium; cui cœlestis hereditas filiationis titulō, cujus Pater in cœlis est, reservatur. Joan. Gerson. de Myst. Theol. Confid. 5.

Transfretavit & venit in civitatem suam. Matth. 9. 1. Salsas maris undas Christus transiit, ut in patriam suam perveniret. Docet, per amaritudines, scopulos adversitatum, fluctus ærumnarum, contendendum nobis esse ad cœlestem patriam. Dicacus Nils. D. 18. Pent. 5. 2.

Et misit illum in domum suam, dicens: vade in domum tuam. Marci 8. 26. Postquam sanavit, mittit in domum: nam domus uniuscujusque nostrum cœlum est; & mansiones, quæ sunt in eo. Theophylactus in Cat. S. Thomæ.

Transseamus usq; in Bethlehem. Luc. 2. 15. Moraliter, & anagogicè simul, per Bethlehem designatur cœlestis patria; quæ est domus panis, domus refectionis: quia ibi panis vitæ plenè comeditur usque ad satietatem. Luc. 14. 15. *beatus, qui manducabit panem in regno Dei.* Hugo Card. hic.

Pater in manus tuas commendo spiritum meum. Luc. 23. 46. Moribundus meminerit Deum non tam Judicem, quàm Patrem suum, quod securè migret. Ecce Magister noster in ultimis constitutus, quem doceat à nobis invocandum; ut facilè, & securè, viam universæ carnis intremus. *Pater! in manus tuas.* Prodigio illo ad patrem revertenti, & intimis præcordiis dicenti: *ibo ad patrem meum*, occurrit festinus pater, ruit in amplexus, & oscula. S. Chrysost. f. 2. pater, visò filiò, cooperit mox reatum, dissimulat judicem; qui magis vult implere genitorem. Bæza l. 4. c. 5. §. 32.

Nunquid potest homo in ventrem matris sue iteratò introire? Joan. 3. 4. Mater nostra, Dei, & beatorum omnium Angelorum ejus, una concors, & dilecta, civitas est. S. Rupertus l. 3. in Joan. hic.

Ante diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc Mundo ad Patrem. Joan. 13. 1. Mors justorum æterni Paschatis initium. Drexelius Opusc. Joseph. Æg. Pror. c. 19. §. 3.

Ex Patribus.

Ejus est mortem timere, qui ad Christum nolit ire. S. Cyprianus l. de mortalitate.

Tot persecutiones animus quotidie patitur; & delectat hic inter diaboli gladios diu stare: cùm magis concupiscendum sit, & optandum; ad Christum, subveniente velocius morte, properare. Id. ib.

In præsentī vita quasi in via sumus, quā ad patriam pergimus. S. Gregor. hom. 11. in Evang.

Eja fratres mei! ardentè desideremus propriam patriam: peregrinationem istam, quæ nos ab ea adhuc detinet, toleremus, non amemus; festinamus tamen. Ascendamus navem

fidei simul, & crucem; nec desit anchora spes nostræ salutis. Extendamus funes, diversas virtutes; vela charitatis colligamus; invoce-
mus ventum prosperum verbum Dei; exhauriamus sentinam à peccatis; per elemosynam mundetur conscientia. S. August. l. 2. de discipl. Chr. c. 2.

Hoc distare in hac vita inter Electos, & reprobos, solet; quòd Electi, peregrini nunc, & exules, patriam expectant in futuro: tantoque minùs gaudiis in præsentī delectentur caducis, quantò futura sinè fine, gaudia se sperant accipere. At verò reprobi hic habent patriam, cujus solùm vitæ desiderii norunt inhiare: ideoque post hanc vitam in exilium relegantur perpetuum; ubi, cunctis carentes voluptatibus, sola in tormentis patientur adversa. V. Beda in 1. Petri 2. 11.

Viam pro patria miramur; & somnia pro veritate complectimur: regnum disponimus in exilio, & portum collocamus in pelago. Eucherius f. 6. Exhort. S. Faustini Ep.

Exempla.

S. Adelardi Abb. Corbel. fuere ultima morientis voces: nunc dimittis servum tuum &c. nunc quid superest? nisi ut ad te veniam. Hinc ibo, & ad Deum meum veniam; latus veniam, latus moriar. Boll. 2. Jan.

B. Virgo Gertrudis ab Oosten in Belgio, in infirmitate, munita jam Sacramentis dicebat sororibus: Sorores; ego domum volo. Dicentibus, eam domi esse, dixit illa: nequaquam domi sum; sed esse volo, ubi sternuntur plateæ aurò mundo. Boll. 6. Jan.

S. Laurentius Justinianus prope mortem aiebat: hæcenus, filii, per jocum res acta est; serò nunc agitur: prope est sponsus; eundem ei obviam. Et sublati in cœlum oculis: venio ad te bone Jesu! Boll. 8. Jan.

§. XXIV.

Alia motiva non timendi mortem.

Ex Veteri.

Tesset invoco-quòd proposuerim vobis vitam, & mortem. Deut. 30. 19.

Non comedit leo de cadavere &c. 3. Reg. 13. 28. Leo ille, quem prophetam paulò antè occiderat, nec devorare, nec discerpere ausus; sed custodis instar, ab aliarum ferarum incur-
su defendit; donec honorificè sepeliretur. Jam quaro: Propheta hic impiusne fuit, an sanctus? si sanctus; cur à leone vivus occiditur? si peccator; cur mortuus à leone defenditur? solvit dubium S. Gregorius l. 4. Dial. c. 24. culpabilis in vita fuit; punita inobedienciâ erat jam justus ex morte. Leo ergo, qui prius peccatoris vitam necaverat, custodivit postmodum cadaver justi. Nec id mirum videatur: si enim excellens virtutis est, in quavis adversitate se divinæ voluntati conformare; quantò magis in morte, à qua sensus plus quàm ab alio abhorrent malo. Segneri f. 26. f. 5. D. 4. Quadr.

Cooperuit nos umbra mortis. Pl. 43. 20. id est,

est, mors temporalis, & corporalis; quæ non est, nisi umbra in respectu mortis spiritualis, & mortis æternæ: quæ vera mors dicitur; quia permanens est in æternum. Hugo Card. hic.

Et dies mortis (supple) *melior est die nati-
vitatibus*. Ecclæ 7. 2. Etenim moritur ad quies-
cendum. *Amoð jam dicit spiritus, ut re-
quiescant à laboribus suis*. Apoc. 14. 13.
sed hic nascitur ad laborem. S. Bonaventura
hic.

Ex Novo.

Et resplenduit facies ejus sicut sol. Matth. 17. 2. Ad mortales tenebras subeundas hanc si-
bi faciem prætulit Dominus. Sed cur instar
solis se ad mortem parat? S. Zeno Veron. hom.
de resurr. sol quotidie nascitur; eodemque die,
quò nascitur, emoritur; nec tamen instantis fi-
nis forte terretur, ut suos retardet cursus. Sed
fidelis semper intrepidus ad sepulchrum noctis
contendit; sciens in ipso se habere, quòd vi-
vat. Bæza l. 3. c. 4. §. 12.

*Nunc dimittis Domine servum tuum in
pace*. Luc. 2. 29. Pax habetur per mortem;
quia vita hominis militia est. Oliva l. 1. §.
Strom. hic.

Misericordiâ motus super eam. Luc. 7. 13.
Tam miserum est nasci, tanta felicitas mori!
ut nato de vita compati, denato autem de mor-
te gratulari, possis. Matrem mœstam super-
flitem, non defunctum, Christus miseratus fer-
tur ab Evangelista. Dicebat Seneca: Stratage-
ma est naturæ, homines sine ratione nasci. Nam
si ratione inter vitæ primordia pollerent, quâ
possent calamitates venturas prævidere; quis
lacrymabilem vitam diligeret? Didacus Nils.
f. 5. D. 4. Quadr.

Gravati erant somno. Luc. 9. 32. Som-
nus est vita præsens, quò gravantur oculi inte-
riores. Ab hoc somno evigilat homo, cum
moritur: & tunc potest videre maiestatem
Dei; ante non. Hugo Card. hic.

*Et vos similes hominibus expectantibus
&c.* Luc. 12. 36. Observa: dies mortis dicitur
dies nuptialis: hinc nulla timoris, sed spei,
fit mentio. Non dicitur: vos similes homini-
bus timentibus Dominum suum; sed *expectan-
tibus*. Licet enim tota vita hominis ordinata
sit ad timorem; in morte tamen potius spe-
randus, quàm timendus est Deus; multumq; de
ejus bonitate confidendum. S. Ambros. l. de bono
mortis c. 8. mortis metus non ad mortem refe-
rendus est, sed ad vitam. Prov. 14. 32. *in malitia
sua expelletur impius; sperat autem justus
in morte sua*. Sylveira hic.

Et lacrymatus est Jesus. Joan. 11. 35.
Vestra non debent à Salvatoris lacrymis discre-
pare; si estis Salvatoris amici: qui non pro mor-
te Lazari, sed pro ipsius revocatione ad miserias
temporales, planxisse dicitur, & luxisse. Ble-
senf. ep. 174. S. Chrysost. f. 65. certè ipse, qui
dixerat. *Lazarus mortuus est, & gaudeo*:
de quo gaudet mortuo, ipsum dum resuscitat,
tunc lamentatur. Qui, cum amittit, non flet;
cum recipit, tunc deplorat. Tunc fundit lac-
rymas mortales, vitæ spiritum cum refundit.
Iustorum enim mors non prosequenda lacry-

mis, sed gaudiò celebranda. Ideò gaudet, cum
moritur; ideò flet, cum resurgit. Escob. t. 1.
Mir. Chr. l. 10. obs. 7. sect. 2.

Vapor è face ardente sequens in altum flam-
mam. Lem. *Quò vivens spiravit, eodem
spirat adhuc moriens, speratque invisere
cælum*. Coloss. 1. 5. *propter spem, quæ re-
posita est vobis in cælis*. Helius.

Ex Patribus, & aliis.

Quantis laboribus agitur, ut longiori tem-
pore laboretur! & mors, cum impendere coe-
perit, ideò cavetur, ut diutius timeatur. S. Au-
gust. ep. 45.

Mors invitis imperat, volentibus servit. S.
Chrysost. f. 5. de proditore.

Mors quies viro est. S. Chrysost. hom. de
nom. Abram.

Haud scio, an hæc vita nostra mors potius di-
cenda sit; an mors contrà vitæ nomine appel-
landa. S. Greg. Naz. Carm. de hum. nat.

Mors est portus, ad quem continuò naviga-
mus. Idiot. l. 5. c. 8. de contempl.

Leo, quem, injecto in os frænò, sola mode-
ratur manus. Lem: *Dies, & ingenium*. Mors
quasi horribilis leo, inquit Idiot. l. 5. c. 5. Sed
quid facias, ut mitescat? Effice tibi mortem
cogitatione familiarem; ut, si tua fors tulerit,
possis ei obviam exire: est namque magna sa-
pientia frequenter cogitare de morte. Did.
Nils. f. in Cin. §. 6.

§. XXV.

Mors probis est somnus.

Ex Veteri.

Dormivit igitur David. 3. Reg. 2. 10.
Scriptura mortem vocat somnum ob fidem,
& spem, resurrectionis. Cornelius hic.

Nunc dormiens silem. Job. 3. 13. Silen-
tium mortem vocat, ut hoc tropò mortem
commendet: nam in Scriptura idem est sile-
re, quòd cessare: quia in morte strepitus omnes,
& tumultus hujus vitæ, cessant. Unde &
Hebræi vocant sepulchrum *duma* id est, *silen-
tium*. Diez. Mors.

*Dulcis est somnus operanti, siue pa-
rum siue multum comedat*. Ecclæ 5.
11. Qui Deo famulantur, æquò animò ferun-
tur, atque lætantur; de temporarii hujus sæ-
culi vita in æternam transferri; quam vitæ
præsentis translationem pulchrè vocavit som-
num. Olympiodorus hic. *Amoð jam dicit
spiritus, ut requiescant à laboribus suis*.
Apoc. 14. 13.

Ex Novo, & aliis.

Dormit. Matth. 9. 24. Fortè puella ista non
fuit mortua morte culpæ, quamvis fuerit mor-
tua morte naturæ: ut ideò quoque dictum sit,
non est mortua, sed dormit. Dionys. Carth.
hic.

Lazarus amicus noster dormit. Joan. 11.
11. id est, quia amicus, ideò dormit. Hugo
Card. in Gen. 7.

Mors

Mors Sanctorum somnus potius est, quam mors. S. Joan. Damascenus orth. fid. l. 4. c. 16.

Sanctorum mors somnus est; peccatorum vero mors est: quia in Inferno poenae vivunt, vitæ pereunt. S. Chrysol. f. 96.

Venit quidem mors, sed somnus erit dilectis Domini. S. Bernardus f. 28.

§. XXVI.

Mors probis læta, plena solatiis, optata.

Ex Veteri.

ET sicut dies mercenarii dies ejus. Job. 7. 1. Mercenarius enim dies suos citò desiderat transire; ut ad præmium perveniat. Sic justus. Hugo Card. hic.

Expecto, donec veniat immutatio mea. Job. 14. 14. Symmachus: *donec veniat natiuitas mea*

Putredini dixi: pater meus es; mater mea, & soror mea vermicibus. Job. 17. 14. Origenes hic: ut pueri consolatores habent parentes; sic ego mortem, & putredinem.

Ridebit in die novissimo. Prov. 31. 25. Sept. *gaudebit in diebus novissimis.* Syrus: *exultabit in die extremo.* Per diem novissimum accipe mortem q. d. virago hæc probe, & strenuè operata est omnè bonum per totam vitam: quare in morte bene sibi conscia, & sperans præmia cœlestia, non tristabitur, sed ridebit, & exultabit. Cornelius hic.

Ex Novo, Patribus, & aliis.

Voca operarios. Matth. 20. 8. Non vocantur hic nobiles; non aurò, & purpurâ fulgentes; non sublimes Philosophi; sed soli operarii: de solis operibus hic sermo. Quamvis hodie, durante Mundi hujus die, non nisi de sola scientiâ, dignitatibus, & nobilitate, habeatur mentio; in mortis tamen hora non nisi de operibus agitur. Tunc magis proderit, injurias propter Deum remisisse, & cum inimico in gratiam rediisse; quàm eximias illas Julii Cæsaris victorias obtinuisse. Tunc majori dignus laude censetur unicus humilitatis actus; quàm omnis illa à Scriptoribus celebrata Alexandri M. majestas. Unica tunc in egenos erogata elemosyna majoris ponderis futura est; quàm amplissima Croesi opes. Bessius D. Septuag.

Dicite filia Sion &c. Matth. 21. 5. Verbum propositum est verbum Dei ad sanctos Angelos ut loquatur amicabiliter animæ sanctæ, bonæ, & justæ, ab hac vita recedenti, tanquam concivi eorum, & cohæredi dicentis, dicite: *ecce rex tuus*, quem tam ardentè desiderasti; amasti; & cui tam fideliter servisti. S. Vincent. Ferr.

Nongustabunt mortem. Marci 8. 39. Decentissimò verbò sanctos mortem gustare testatur; à quibus nimirum mors corporis quasi libando gustatur; vita verò animæ veraciter possidendo tenetur. V. Beda hic.

Secundum verbum tuum in pace. Luc. 2. 29. Proprium justorum est, mori in pace. Abraham dicitur Gen. 15. 15. *Tu ibis autem ad patres tuos in pace*, Stella hic.

Misit servum suum horâ cenæ. Luc. 14. 17. id est, in fine vitæ, ait Anselmus. An mors potest hora cenæ vocari? quid mortis horribus cum epuli voluptatibus? sanè justorum mors convivium est, cœlestibus epulis præparatum. Escobar t. 6. par. Chr. l. 5. Sect. 1. obf. 2.

Non habemus, quod in morte metuemus; si nihil, quod timendum sit, vita nostra commisit. S. Ambros. l. de bono mortis c. 8. O vita secura, ubi pura conscientia! ô, inquam, vita secura, ubi absque formidine mors expectatur; imò & expectatur; cum dulcedine, & excipitur cum devotione. S. Bernardus serm. exhortatorio ad milites templi c. 1.

Non sic vixi, ut pudeat me inter vos vivere. Sed nec mori timeo; quia bonum Dominum habemus. S. Ambros. dixit moriens. Cornelius in. Gen. 50.

Mors Christianis ludus est. Prudentius hymno de S. Vincentio.

In morte triumphat, cui non dominatur iniquitas in vita. Guaricus Abb. f. 3. de adv. D.

Cygnus cùm ad mortem appropinquat, dulcissime canit: nam ut Aristoteles in Problem: in morte accedit sanguis ad cor; sanguis autem cygni est valde generosus, qui illum canere facit. Sic virtutes faciunt justos hilariter mori. Diez conc. 3, in Purif. B. V.

§. XXVII.

Mors probis beata, honorifica, non defletur.

Ex Veteri.

Moritur Josue, & nullò planctu sepelitur. Jos. 24. Moyses obit. Deut. 34. 7. 8. & cum planctu sepelitur. Cur? Moyses mors peccatorum mortem figurabat; Josue justorum. S. Hieron. ep. ad Paulam de obitu Bleisilæ: in Moysè, id est, in Lege veteri, sub peccato Adam omnes tenebamur; & ad inferos descendentes consequenter lacrymæ prosequerentur, secundum Apostolum, qui ait Rom. 5. 14. *regnavit mors ab Adam usque ad Moysen.* In Jesu verò (seu Josue) id est, in Evangelio, per quem justis paradysus est apertus, mortem gaudia prosequuntur. Escobar t. 1. mir. Chr. l. 10. obf. 7.

Ad vesperum demorabitur fletus & ad matutinum lætitia. Pl. 29. 6. Ubi ex PP. sententia vespertinò tempore lex peccatoribus tradita designatur; matutinò autem gratia justorum. Ad vesperum fletus, cùm peccatores obeunt; ad matutinum lætitia, cùm justi decedunt. Id. ib.

Date ei de fructu manuum suarum. Prov. 31. 31. Anima sancta audiet in hora mortis à S. Angelis: *date ei &c.* scilicet, date ei mercedem, & gloriam, pro meritò heroicorum actuum, quos manibus operata est. ita Saloni. Cornelius hic.

Tempus putationis advenit. Cant. 2. 12. Mors justis est sicut putatio arboris: sicut enim ar-

arbor fructuosa putatur, ut novos fructus ferat; sic iustus Christo unitus tanquam palmes putatur in morte, ut novos, & dulcissimos, fructus ferat divinæ visionis, gaudii, & amoris. de Ponte hic.

Ut ascendam ad populum accinctum nostrum. Habac. 3. 16. Hebr. *unitum, collectum, colligatum, & congregatum.* Fideles, & Sancti, cum diem suum obirent, dicebantur congregari, & colligi, ad populum suum, Patribusque suis apponi: ut de Moyse Num. 31. 2. de Josia 2. Paral. 34. 28. Dicebantur autem colligi, seu colligari, in fasciculo viventium. 1. Reg. 25. 29. ut instar odoratorum florum fasciculi in æternum essent in manu Domini. Eccli 39. 17. Cornelius hic.

EX NOVO.

Orate, ut non fiat fuga vestra in hyeme. Matth. 24. 20. Iusti omnes moriuntur in vere; quodcumque anni tempore moriantur: nam Deus illos vernantes velut rosas colligit. Pharmacopolæ sub vernum tempus uno quandoque die aliquot rosarum millia carpunt: ita Deus quotidie veris opes, suas sibi decerpit rosas; quotidie beatorum numerus augetur morientium decessu. Sponsa gratulatur sibi Cant. 6. 1. *Dilectus meus descendit in hortum suum.* Quod Theodoretus explicat: de spinis colligit lilia, rosasque; scilicet animas de corporeis sollicitudinibus. Drexellus opusc. 7. Joseph c. 19. §. 2.

Posuit eum in monumento exciso. Luc. 23. 53. Gloriosam voluit habere sepulturam, juxta Is. 11. 10. ut doceret, à morte incipere iustorum gloriam, ubi superborum finitur. Stella hic.

Ubi est mors victoria tua? ubi est mors stimulus tuus. 1. Cor. 15. 55. *stimulus mortis peccatum est.* Nullus timor mortis, ubi non est peccatum. Apoc. 2. 11. *qui vicerit, non ledetur à morte secunda.* Cum dicat mortem secundam, sequitur, esse mortem primam. Hæc est peccatum. Jacob. 1. 15. *peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem.* Altera mors est, quæ corpus occidit. Qui igitur primam mortem, id est, peccatum, vicerit, non ledetur à morte secunda: quia venit ad eos mors languida, imbecillis, sine peccati stimulo. Id. hic.

Tempus resolutionis mea instat. 2. Tim. 4. 6. S. Cyprianus ep. 9. ad MM. legit: tempus assumptionis.

EX VARIIS.

S. Thomas Aqu. à sorore interpellatus; quid maxime in hac vita desideraret? respondit: bene mori. Cornelius in Eccl. Prolegom. c. 5.

In morte S. Laurentii Justin. Patriarchæ Veneri auditus cantus Angelicus. Ex vita B. Angeli de Fulgino 8. Jan.

Die qua B. Joetta reclusa obiit; pluvia, venti, nix, grando, omnia permiscebant: ad fenestram tamen cellulæ agonizantis multitudo infudit innumerabilis avium diversi generis; &

Polyanth. Sac. Tom. II.

quasi congaudentes decedentis gloriæ modulabantur suavissime: perseveravitque concentus avium ille, donec campanarum cessaret sonitus; quæ pro ejus obitu pulsabantur. 13. Jan.

§. XXVIII.

Ex morte necessaria fac virtutem.

Ascende in montem istum Abarim, &c. Num. 27. 12. ex quibus constat; Moysen, propter offensam Deo illatam ad aquas contradictionis, exclusum terrâ promissionis. Et tamen Deut. 34. 5. de eo dicitur: *mortuus est Moyses servus Domini jubente Domino.* Cum in pœnam sui peccati mortuus sit; dicitur tamen jubente Domino; seu, ut Hebr. legit: *ad os Domini*; seu, ut alii: *in osculo Domini*: quod significat mortem quandam jucundissimam. Si imposita in pœnam peccati, quomodo tam suavis? novit pœnam convertere in obedientiæ, & virtutum, facinus; conformans se divinæ voluntati. Sylveira lib. 8. in Joan. 16. cap. 16. q. 8.

Moriuntur, & non in sapientia. Job. 4. 21. S. Gregor. l. 5. mor. c. 30. mortem quidem, & sapientiam, pariter fugiunt; sed sapientiam penitus deserunt; mortis autem laqueos non evadunt. Et qui quandoque morituri, vivere, moriendo potuerant, dum mortem, quæ procul dubio ventura est, metuunt; & vitam simul, & sapientiam, perdunt. At contra iusti in sapientia moriuntur: quia mortem, quam devitare funditus nequeunt, cum pro veritate imminet, differre contemnunt; eamque, dum æquanimiter ferunt, pœnam propaginis vertunt in instrumentum virtutis.

Domine memento mei &c. Luc. 23. 42. S. Hieron. ep. 13 ad Paulin. latro crucem mutat paradiso, & facit homicidii pœnam martyrium. O beatissimum latronem! imò non latronem, sed martyrem, & Confessorem: necessitatem enim vertit in voluntatem; & pœnam commutavit in gloriam; & crucem in triumphum. In te beatissime Confessor Martyr, de totius mundi sterilitate, fidei reliquias colligit Christus: tu fugientibus Discipulis, & Petro negante; socius, & comes, Passionis ejus fieri gavissus es. Tu Petrus in cruce fuisti; & Petrus in domo Caiphæ latro. Drogo Ost. de Pals. Fuit illi crux, quam pertulit, non tam supplicii damnatio, quam salutis occasio. S. Ambros. de latrone l. 44.

Si post modicum morituri sumus, nullâ Dei causâ propositâ; quomodo non ante modicum in causâ Dei cum gloria morimur: ut fiat voluntarium, quod futurum est necessarium: utque offeramus Deo pro munere, quod reddendum est pro debito. Auth. Imp. hom. 26. in Matth.

Vides sapientiam Dei, quod pacto maximum illud malorum, caputque nostræ calamitatis, quod invexit diabolus; mortem, inquam, in honorem, gloriamque nostram, convertit; ac per hanc ipsam athletas ad martyrii bravia deduxit. S. Chrysost. t. 6. Laudatio OO. SS. MM.

T

Apis

Apis in thymo. Lem: *Dulcescit amator.*
Mortis meditatio. Bzovius.

§. XXIX.

Mors impiorum misera, infelix &c.

Ex Veteri.

Agag pinguis 1. Reg. 15. 32. Chaldaus, & alii: *Agag deliciosus* sicine separat *amator* lib. q. d. 6 quam amara est mihi delicato, & deliciis enutrito, ista mors imminens! & quam statim meo regali, opibus, honoribus, & deliciis abundanti, indigna: sperabam enim in iisdem, quibus assueveram, vitam concludere. Cornelius hic.

Sta super me, & interfice me, quoniam tenent me angustiae. 2. Reg. 1. 9. Corporisne, an animae? an ab hominibus, an à demonibus, excitata? Hebraeus apud Abulensem in 1. 2. Reg. c. 1. sic habet: *tenent me ora vestimenti sacerdotalis.* Animo ejus, & oculis, objiciebantur omnes illi sacerdotes Domini, accusantes eum in judicio coram Domino. Quod Sauli infelici accidit, peccatori evenit; cum in ferali agone derelictus jacet. Horrenda aliquibus specie objiciunt fraudati mercede mercenarii, pauperes in extrema necessitate deferti. Aliis obversabuntur juvenes sceleratè seducti &c. Tunc clamabunt: *tenent me angustiae.* S. Chrysost. conc. 2. de Lazaro: cum semper nos stimulet peccatorum conscientia; tum verò maximè illà horà; cum hinc sumus abducendi: tunc enim sive quis rapuit, sive fraudavit, sive contumelià affectit, universus illic peccatorum cumulus renovatur. Segneri f. 24. f. 3. D. 4. Quad. O quam levius tunc premeretur angustis; si tota simul non esset vita auferenda; si pars aliqua jam antè foret sponte dimissa. Naxera in Jos. 23. §. 30.

Quis mihi tribuat, ut ego moriar pro te. 2. Reg. 18. 33. Aelredus spec. char. l. 1. c. 34. dicebat de filio parricidà sanctus David. Nunquid hoc dixit de Jonatha amico suo? de parricida dici debuit: quia *mors peccatorum pessima.* Pium erat, velle mori pro impio; ut esset, quem poeniteret; esset, cui miseretur Deus; nè in æternum periret. At Jonathas translatus ad requiem, non erat ulterius in hanc miseriam revocandus. Ekobar t. 1. mir. Chr. l. 10. f. 2. obf. 2.

Dominus opem ferat illi super lectum doloris ejus. Pl. 40. 4. Lectum doloris diem mortis intelligamus: ille enim gravis est, & molestus peccatoribus propter metum judicii: sed in eo fert opem ei, qui est amator pauperum. S. Chrysost. hic.

Audite hac omnes gentes &c. Pl. 48. 1. os meum loquetur sapientiam. Dic sancte Propheta sine ambage, quod mente versas. Magnum quid dicturus est, cum tam prolixà præfatione animos velit attentos; subdit enim statim: *cur timebo in die mala?* scilicet mortis. Num fortè quoddam divitias deferam? aut uxorem? aut liberos? an quia ad loca proficiscar ignota? Non. cur ego? *iniquitas calcanei circumdabit me.* Calcaneum est humanæ

vite extremum; calcanei iniquitas peccata sunt morientis in impoenitentia. Diez conc. 2. D. 1. adv.

Qui inique agunt, auferentur ex ea. Prov. 2. 22. Chald. directores eradicabuntur ex ea. Significat, impios invitos, & magnò dolore, à terra avelli; utpote illi totò corde affixos. Cornelius hic.

Nè moriaris in tempore non tuo. Eccl. 7. 18. Importunò tempore, ac non suo, decedit è vita, qui consummatus non fuerit in virtutibus; sed qui in peccatis moritur, quibus convixit. Olympiodorus hic. Quam multi reprobi salventur, si morerentur in tempore suo, cum sunt in statu gratiæ: jam autem damnantur; quia moriuntur in tempore non suo; id est, quia degunt in peccato mortali. Cornelius hic.

Ego dixi in dimidio dierum meorum, vadam ad portas inferi. Is. 38. 10. Sancti implent dies suos; qualis fuit Abraham, qui *mortuus est plenus dierum in senectute bona.* Peccatores verò, & impii, in dimidio dierum suorum moriuntur. Non enim implent opera virtutum; nec student poenitentia comendare delicta. S. Hieron. hic.

Præcepit ergo jam temulentus, ut afferrentur vasa aurea &c. Dan. 5. 2. *Balthasar* interpretatur *turbatio*; & signat peccatorem ingratum; qui abutitur vasis templi, potentiis animæ. Cum se putat securum, mors repentina irruit: convocat Chaldaos, id est, medicos, remedium ut adhibeant contra mortem; sed frustra. Adest Daniel, divina sententia: numeratum est regnum tuum, quia completus terminus vite tuæ. Appensus es &c. talenta sine lucrò dissipasti. Divisus es; corpus detur vermibus, anima demonibus, de Rampelosis. Mors.

Nunc reminiscor malorum, quæ feci in Jerusalem. 1. Mach. 6. 12. Quin latoria cogites o rex; victoriarum recordare, Egyptum cogita tibi tributariam, Palestinam, Syriam; Tua est Babylon, tua tot gentium spolia: cur horum non memor exultas? heu mihi! non possum! *reminiscor malorum in quantam tribulationem deveni.* v. 11. Ecce omni in Deum fide carens rex insolentissimè superbus, morti vicinus, conscientia stimulos & latratum, dissimulare non potuit. Quid ergo accidet Christianis? heu non tantum sacrilegia, sed vel levissimæ fraudes, & quodvis exiguum delictum, horrenda nobis specie occurret, & gelidum sudorem exprimer. Segneri f. 24. f. 3. D. 4. Quad.

Ex Novo.

Non fiat fuga vestra &c. Matth. 24. 20. Oportet precari, nè fiat fuga nostra ex hac vita, hoc est, mors in Sabbatho, otiosis nobis à bonis operibus: neque hyeme, in sterilitate bonorum; sed in serenitate animæ, quæ non turbetur. Theophylactus hic. *Tristis est anima mea usque ad mortem.* Matth. 26. 38. Domine, audivi auditum meum, & timui. Terruit me, cum appro-

pinquaret traditor Judas, & immineret Passio-
nis hora, quod dixisti ad Patrem: *Pater! si
fieri potest &c.* & tristem te usque ad mor-
tem, præ nimia anxietate sanguineo sudore per-
fusus, coram Apostolis es professus. Audiens
hæc ego expavi. Quis enim non timeat, si
timet ille, quem omnia timent? si pavet ille,
cui omne genu curvatur? si ille, qui mors est
mortis, & morsus Inferni, morte propin-
quante pertimescit? S. Cyprianus de Pass. Chr.
Quid pro se ille, cum in agonia esset, peteret,
qui in terra positus coelestia cum potestate tri-
buebat? sed, appropinquante morte, nostræ
mentis in se certamen expressit; qui vim quan-
dam terroris, ac formidinis patimur cum per-
solutionem carnis aeterno propinquamus judi-
cio. S. Greg. l. 25. in Job c. 17. Unde tanta
anxietas dolorum plena? repræsentabatur inno-
centissimo agno, quod ad tot iudices, & tri-
bunalia trahendus esset &c. designans, quis fu-
turus sit timor, & anxietas hominum in mor-
te, cum ante tribunal severissimi iudicis sunt
sistendi. Sylveira in Luc. 22.

Animam tuam repetent à te. Luc. 12. 12.
Angeli, sicut crudeles tributorum exactores,
& terribiles, tuam repetent animam, te etiam
invitò; utpote propter præsentis vitæ immo-
dicum amorem obliuiscante. Nam à iusto non
repetitur anima; sed ille gaudens, & exultans,
commendat eam Deo Patri Spirituum; neque
mortem agrè fert; corpore enim circumami-
ctus est, ut onere, quod leviter deponit. Pec-
cator verò, qui animam carni subdidit, corpo-
ri nimium affectus, etiam illam fecit carnem;
indivulsam eam habere vult. Idcirco dicitur
ab eo repetita; sicut ab inobediente quodam
debitore, qui traditur crudelibus exactori-
bus. Theophylactus hic. Semper stimulat
nos conscientia peccatorum; sed præcipue, cum
debemus trahi ad terribile iudicium Dei: tunc
enim tota congeries criminum innovatur, &
præ oculis posita percutit mentem. Et sicut
incarcerati semper dolorosi sunt; tunc autem
præcipue, dum debent iudici præsentari: sic
& anima maximè in ipso tempore egressionis,
de peccato cruciatur, & dolet; multoque ma-
gis cum fuerit evulsa. Dion. Carthus.
hic.

Non sineret perfodi domum. Luc. 12. 39.
Hoc de domo, non iusti, sed impii, intellige.
Non perfodiet Dominus domum iusti, cum
venerit: quia iam ipse aperuit Domino suæ vo-
luntatis januam; & volens, ac libens, de vita
decedit. Impius, quia januam aperire non
vult, patitur domum suffodi. Stella hic.

Va pregnantibus &c. Luc. 21. 23.

Ex Patribus, & aliis.

Non ita delinquentes peccata delectent, ut
illos in suis actibus vitæ hujus finis inveniat:
quoniam in Inferno nulla est correctio. S. Leo
l. 5. in Epiph. D.

S. Chrysost. tom. 6. tr. Panegyrico de SS.
M.M. Berenice, & Prosdoco VV. fusè ostendit,
quomodo Abraham mortem timuerit
Gen. 20. 11. Jacob. Gen. 32. 11. Elias. 3.

Polygraph. Sacr. Tom. II.

Reg. 19. 3. & ait: formidabilem Deus tunc
temporis mortem volebat, ut gratiæ postea
magnitudo innotesceret.

S. Anselmus iter faciens incidit in venatores,
& canes, persequentes leporem: qui, cum jam
pene esset in ore canum, accurrit ad pedes San-
cti torustremens, ac sudans. Manu eum ex-
cepit S. Anselmus, dixitque sociis: talis est ani-
ma in extremo vitæ periculo, quam canes in-
fernales persequuntur, & devorare contendunt.
Cornelius in ep. S. Jacobi c. 2. v. 13.

Mors est crux horribilis; ad quam quoti-
die festinas, & non attendis. Vide, quomodo
mors te crucifigit: crura distenduntur; manus,
& brachia, decidunt; pectus anhelat, cervix
languescit, facies exsudet. Vultus horrescit.
Drogo Off. de sacr. Pass.

Pensandum est, cum jam peccatrix anima à
vinculis incipit carnis absolvi, quam amarò ter-
rore concutitur; quantis mordacis conscientia
stimulis laceratur. Recolit vitæ, quæ com-
misit; videt mandata, quæ implere contem-
plit. Dolet, indulta poenitentia tempora sese
inaniter perdidisse; plorat immobilem distri-
cta ulionis articulum inevitabiliter imminere.
Manere satagit, ire compellitur; recuperare
vult perditam, non auditur. Post terga respici-
ens totius transactæ vitæ cursum, velut unum
brevisimum deputat itineris passum; ante se
oculos dirigit, & infinitæ perennitatis spatia
deprehendit. B. Petr. Damiani l. 7. ep. 19.

Circumdederunt me dolores mortis. Ps.
17. 5. Primus est dolor afflictionis: dolet cor-
pus, caput &c. Secundus dolor est cogitatio-
nis: quatuor enim genera cogitationum infir-
mi quatiunt mentem; videlicet doloris, amo-
ris, timoris, spei. Hi sunt quatuor venti, de
quibus Daniel 7. 2. *quatuor venti cæli pu-
gnabant in mari magno*, id est, in amari-
cata morte magni peccatoris. Dolor, quia,
ut ait Gregorius, illuc dirigitur tota intentio
mentis, ubi sentitur vis doloris. Consurgit
amor filiorum, uxoris, divitiarum, honoris;
& eorum omnium, quæ in vita vitiose dilexit.
Timet mortem, pavet infernum, seculum al-
terum abhorret. Insurgunt cogitationes spei;
mera stultitia: quia, dum moritur, adhuc mor-
tem evadere arbitrat. De hac spe Ps. 54. 24.
non dimidiabunt dies suos, non dicit dies æ-
tatis suæ, sed *dies suos*, id est, quos inordi-
natâ affectione hujus vitæ ipsi sibi promise-
runt. Accedit dolor privationis mundanæ
gloriæ, superbiæ, deliciarum, divitiarum; de
quibus dicitur II. 57. 13. *liberent te nunc con-
gregati tui, id est, denarii*. Exemplum de
illo divite, qui sibi portari fecit omnes dena-
rios & thesauros suos, quos dolorosè alloque-
batur: *ô denarii mei, ô thesauri mei! en morior!*
juvate me, quæso. Relinquamne vos dilecti
denarii mei? tangebatur eos, palpabat eos, oscu-
labatur, amplexabatur. Demum arreptò ar-
genteo vase in illud, quasi rabidis morsibus
stringens, cum diabolo expiravit. S. Bern-
ardinus l. 14. qui est de duodecim dolo-
ribus, quos patitur in hora mortis pec-
cator.

§. XXX.

Planctus de morte aliena, charorum.

Mortuū Jacob in Ægypto filii ejus solos septem dies in lacrymis posuerunt. Gen. 50. 10. Ægyptii autem septuaginta dies v. 3. Cur minora doloris indicia dederunt filii, quā externi? quia non putabant filii Jacob parentem sibi obiisse, qui ad Deum abiisset, & credebant resurrectionem. Mendoza in 1. Reg. 1. annot. 10. sect. 4.

Solvamus bono principi stipendiaras lacrymas; quia ille nobis solvit etiam mortis suæ stipendium. Omnes non tanquam Imperatorem sibi, sed tanquam parentem publicum, obiisse, domesticō fletu doloris illacrymant, suæque omnes funera dolent. Ast Ecclesia pignus suum; & lacrymæ ejus in maxillis ejus. Quid sit maxilla, audi: qui te percusserit in maxillam, præbe ei & alteram. Luc. 6. 29. eò quòd in dolore sit patiens, ut pœniteat verberantem. Percussa eras in maxilla tua Ecclesia, cum amitteres Gratianum: præbuiſti & alteram; quando tibi Valentinianus ereptus est. S. Ambros. orat. fun. de obitu Valentiniani Imp.

Quò dolore contenebratum est cor meum, & quidquid aspiciebam, mors erat: & erat mihi patria supplicium; & paterna domus mera infelicitas; & quidquid cum illo communicavorem, sine illò in cruciatum immanem vertebatur. Expectabant eum undique oculi mei, & non dabatur mihi; & oderam omnia; quia non haberent eum. S. August. Conf. 1. 4. c. 4. mortem amici cujusdam sibi charissimi deplorans.

Subtractò illò (Gerardo fratre suò) simul & cor meum dereliquit me. Scitis ò filii, quā justus sit dolor meus; quā dolenda plaga mea! quò mihi avulsus es? quò mihi raptus è manibus homo unanims, homo secundum cor meum? amavimus nos in vita; quomodo in morte sumus separati? amarissima separatio; & quam non posset omnino efficere, nisi mors. Tecum omnes pariter abiēre deliciae, & lætitiæ meæ. Quid effecerit mutui amor in sibi præsentibus; horror indicat separationis, & dolor de invicem separatis. S. Bernardus l. 26.

Lugeat virginitas, lamenteur viduitas, ploret orbitas; cognoscant, quid habuerint, postquam habere desierunt. In tot millibus, qui simul aderant, nullus erat oculus, qui terram lacrymarum guttulis non irrigaret. S. Gregor. Nyls. orat. in funere Placillæ Imp.

§. XXXI.

Solatia ob charorum mortem.

Si diligereſ me, gaudereſ utiq; quia vado ad Patrem. Joan. 14. 28. Docens, & ostendens; cum chari, quos diligimus, de sæculo exeunt, gaudendum potiùs, quā dolendum. S. Cyprianus de mortalitate.

Cur impatienter feras, subductum interim, quem credis reversurum? profectio est, quā putas mortem: non est lugendus, qui antecedit,

sed planè desiderandus. Christum lædimus, cum evocatos quosque ab illo, quāsi miserandos, non æquanimiter accipimus. Si patientiæ incubabo, non dolebo. Tertull. l. de patientia.

Desiderandus est tibi quāsi absens, non quāsi mortuus; ut illum expectare, non amisiſſe, videaris. S. Hieron. ep. 3. ad Heliodorum.

S. Melania, nostri temporis inter Christianos vera nobilitas, calente adhuc mariti corpuseulo, & necdum humatò, duos simul perdidit filios. Rem sum dicturus incredibilem; sed, teste Christo, non falsam. Quis illam tunc non putaret more lymphaticò, sparsis crinibus, veste consciſa, lacerum pectus invadere? lacrymæ gutta non fluxit; stetit immobilis, & ad pedes advoluta Christi, quāsi ipsum teneret, arrisit: expeditiùs, inquit, tibi servitura sum Domine, quia tantò me onere liberasti. S. Hieron. ep. 25. ad Paulam super obitu Blasillæ filia.

Sursum sit cor, & sicci erunt oculi. S. August. ep. 248. consolans Sapidam virginem super morte fratris.

Quid de Mare Machabæorum loquar? quæ spectabat læta filiorum, quot funera, tot trophæa; & morientium vocibus, tanquam psallentium cantibus, delectabatur: pulcherrimam ventris sui cytharam in filiis cernens, & pietatis harmoniam, omni lyrae numero dulciorem. S. Ambros. offic. 1. 1. c. 41.

Deduximus, fratres dilectissimi, hostiam meam, hostiam incontaminatam, hostiam Deo placentem, Dominum, & fratrem meum, Satyrum-nihil quidem habui in rebus humanis tantò fratre pretiosius, nihil amabilius, nihil charius. Sed præstant privatis publica. Ipsi quoque si quis sententiam sciscitaretur; mallet occidi pro aliis, quā sibi vivere. Lætandum est magis, quòd talem fratrem habuerim; quā dolendum, quòd fratrem amiserim: illud enim munus, hoc debitum est. Nunquam totus in me fui; sed in altero nostri pars major amborum: uterque autem eramus in Christo. Larus meum tuò latere sepiebas; charitate ut frater, curā ut pater, sollicitudine ut senior, reverentiā ut junior. Itā in unius necessitudinis gradu complurium mihi necessitudinum officia impendebas; ut in te non unum, sed plures amissos requiram. Id. orat. de excessu fratris Satyri.

§. XXXII.

Mortuis resuscitatis non creditur.

Morte Lazarum. Luc. 16. 24. Hoc dives de votis omnium loquitur mundanorum: oranes enim susurrare consuevimus: ò si quis veniret ex mortuis; & quod ibi agitur, referret hic; omnes crederent ei. Sed perfidia, non ignorantia est, quòd sic loquamur. S. Chrysol. l. 66. S. Chrysol. quæcunque dicunt Scripturæ, dicit Dominus. Unde, etsi resurgat mortuus, etsi cœlit us descenderit Angelus, omnibus magis sunt dignæ fidei Scripturæ: nam Angelorum Dominus vivorum, & mortuorum, eas instituit. Si autē hoc sciret, quòd mortui resurgentes prodesſent viventib; non hoc omi-

sister;

sisset; qui pro utilitate nostra singula quoque tractat. Samuel Saulem, Lazarus resuscitatus Judæos, admonens nihil profecit.

Neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent. Luc. 16. 31. Unde Judæi, Lazarus fratre Marthæ resuscitatus, non crediderunt; sed mortem inferre voluerunt. Mortuis quoque, qui cum Christo resurrexerunt, & multis in sancta civitate apparuerunt, non crediderunt Judæi. Id. hic.

Si Moysen, & Prophetas non audiunt &c. Ib. Quis ex mortuis veniens melius posset dissuadere peccata, & homines ad meliora convertere; quam Mosaica lex, quam Scriptura Prophetarum, quam ipsa veritas, quæ humanis mentibus interlucet? Quis ex mortuis aprior alterius sæculi bona, vel mala, prædicere? quis ad poenitentiam cautior imitator, quam ipse Christus factus inter mortuos liber. Pf. 87. 6. qui verè Infernum novit, & cælum. Porro, si ad morum correctionem Evangelio Christi non creditur; desperandum est, cui alteri melius credatur. Quærere hominem ex mortuis, ut nobis, quid sit post hanc vitam, annuntiet; qui monificat ad virtutes, qui retrahat à peccatis; subterfugia sunt, excusationes sunt: causatio est veritatis, dubium est in fide; nolle simpliciter servare promissa, nolle à criminibus explicari. Ac per hoc, si Christo, & Apostolis, non creditur; neque si surrexissent centum millia mortuorum. Nam si angelicæ virtutes evangelizarent, si Spiritus immundi in linguis humanis prædicarent, si omnes mortui revocarentur ad vitam, cum scientia, & potestate, loquendi: si ostenderentur

oculis humanis bona superna; si possemus, ut sunt, tormenta. & loca tartarea, mente, seu corporaliter intueri: etiam ad hæc omnia plus est Christus, cui præ omnibus est adhibenda fides. Simon Cass. l. 6. c. 12.

Lazarus erat unus ex discumbentibus. Joan. 12. 2. Secundum Augustinum, in illa cœna interrogatus Lazarus à convivantibus, de statu animarum post mortem, de pœnis Inferni, de expectatione justorum; omnia per ordinem diligenter narravit. Dionys. Carthus. hic.

Petrus triennalis mortuus, à S. Stanislae Ep. Cracoviensi suscitatus; ut testimonium coram Boleslao rege exhiberet, sibi ab eo venditum esse agrum: eò perhibito, cum multi eum interrogarent de rebus alterius sæculi; nihil, nisi hoc respondit: habetis Moysen, & Prophetas; non ad evangelizandum, sed ad testificandum, missus sum. Ità Breviarium Polon. 13. Maij.

Miscellanea.

Mittens occidit omnes pueros. Matth. 2. 16. Theophylactus in c. 9. Joan: quod sape vides pueros mori; scias, quod Deus propter misericordiam præcipiat illorum vitam, ut ne, cum supervixerint, deteriores fiant; & in malum suarum animarum, & aliorum multorum, vivant.

Somnus est speculum mortis, finis omnium questionum. Tertull. l. de anima.

Mors est desperationis Domina, incredulitatis mater, germana corruptionis, Inferni parens, diaboli conjunx, omnium malorum regina. S. Chrysost. l. 118.

TITULUS XXIII. MORS CHRISTI DOMINI.

§. I.

Figure, & imagines.

Immisit Dominus Deus soporem in Adam. Gen. 2. 21. Id est, Deus Pater somnum mortis in Christo. Et dicitur mors Christi sopor, propter celeritatem, & facilitatem, resurgendi; & voluntatem moriendi. Hugo Card. hic.

Requiescens accubisti ut leo. Decumbens dormies ut leo. Gen. 49. 9. quemadmodum enim leo dormiens terribilis est, sic mors Domini formidabilis fuit & morti, & diabolo. B. Theodoretus q. 109.

Quo mortuo filii Israel creverunt. Ex. 1. 6. 7. Donec viveret Joseph, non refertur, quod multiplicati fuerint filii Israel. Antequam moreretur noster Joseph; ille, qui distractus est triginta argenteis ab uno ex fratribus Juda, valde pauci erant filii Israel: cum verò pro omnibus gustavit mortem, multiplicatus est Fidei populus. Origen. hom. 1. hic. Quid est hoc? donec viveret Joseph, non referuntur crevisse filii Israel; sed, posteaquam mortuus est, sic germinasse dicuntur &c. Sed hæc in illo Joseph figurata sunt; in nostro autem Joseph, id est, Domino Christo, in veritate com-

pleta sunt. Prius enim, quam moreretur, id est, quam crucifigeretur, Joseph noster, pauci in eum crediderunt: posteaquam autem mortuus est, & resurrexit, in universo Mundo multiplicati sunt, & creverunt Israelitæ, id est, populi Christiani. Sic & ipse Dominus in Evangelio dixit. Joan. 12. 24. *nisi granum frumenti mortuum fuerit, ipsum solum manet &c.* Postea enim quàm in Passione pretiosum granum frumenti mortuum est, & sepulcrum, per universum Mundum de uno illo grano messis Ecclesiæ pullulavit. S. August. l. 1. D. 3. Quadr.

Deorsum ad pedes ejusdem tunica per circuitum quasi mala Punica facies mixta in medio tintinabulis. Ex. 28. 33. Qui sunt fines tunicae Sacerdotalis, nisi extrema vitæ Domini nostri? quæ sunt mala Punica valde rubentia; nisi ejus, quæ majorem nemo habuit, charitatis opera. Hæc utique mala sinibus suæ tunicae appendit: quia, cum dilexisset suos, qui erant in Mundo, in finem dilexit eos; scilicet suam pro amicis suis animam ponendo. Tintinabula autem clarissima sunt dilectionis ejus verba; quibus eos in prædicta cœna instituit, & deinceps pro iis Patrem rogavit. Rupertus l. 13. in Joan.

T 2

Oritur